

Naročnina mesečne 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnice: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

SCLOVENECC

Izbeja vsak dan zjutraj razen posebnih dni in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lir; Estero, mese 20 Lir, Edizione domenica, anno 34 Lir, Estero 50 Lir. C. C. P. Ljubljana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto

Izvidniško delovanje vzhodno od Mekilija

Tri sovražna letala sestreljena

Vojno poročilo št. 622

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Vzhodno in južno od Mekilija krajevno delovanje naših izvidniških oddelkov. Ob cesti maršala Balba in v bližini Bardije so letalske skupine z dobrim uspehom napadle sovražna zbirališča. Zgorelo je nekaj avtocienov in veliko število avtomobilov.

V bojih nad Malto in srednjim Sredozemljem je angleško letalstvo izgubilo tri letala po zaslugi nemškega letalstva, ki je poleg tega tudi uspešno napadlo druge vojaške pomembne cilje. Pri La Valetti je bilo z bombami velikega kalibra v polno zadeto skladišče goriva, ki je razpadlo.

Pri zračnih napadih na Tripolis je bilo nekaj škode na zasnih zgradbah, med domačim prebivalstvom je bilo 7 ranjenih.

Sovražna letala so v zadnjih dveh nočeh metala bombe in šrapnele v okolico Cataniaje, ne da bi povzročila kakršno koli škodo.

Minister Bottai bo obiskal Berlin

Rim, 13. februarja. AS. Na povabilo nemške vlade bo odšel italijanski minister za narodno vzgojo Bottai v Nemčijo, kjer bo prisostvoval s svojim nemškim kolegom dr. Rustom slovesnemu zaključku tedna italijanske knjige v Berlinu.

Smrt italijanskega rodoljuba na Malti

Rim, 13. febr. AS. Včeraj je umrl na Malti Ugo Mifsud, eden voditeljev nacionalistične stranke, ki jo je ustanovil Fortunato Mizzi za obrambo italijanskega jezika in italijanske narodnosti. Pokojnik je bil zelo bojevit narave. Večkrat je bil izvoljen za poslanca in je bil zaradi svoje aktivne narodne zavesti od Angležev preganjan.

Poročila z vzhodnega bojišča

Napadi nemških, romunskih in hrvatskih čet ob Donecu — Angleži so v desetih dneh izgubili 67 letal

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev Glavni Stan, 13. febr. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja vojno poročilo z dne 12. februarja:

Na vzhodu so bili zavrženi ponovni številni sovražni napadi. Na donski fronti nadaljujejo nemške, romunske in hrvatske čete svoje napade, potiskajoč sovražnika navzlic vztrajnemu odporu dalje v ozadje. Na srednjem bojišču je bila skupina sovražnikov, ki je bila obkoljena že pred več dnevi, v srditih borbah še bolj stisnjena.

V severni Afriki živahno izvidniško delovanje na obeh straneh. Nemški oddelki bojnih in bombnih letal se učinkovito bore proti sovražnikovim motoriziranim kolonom.

Na pomorskem področju pri Malti so nemški bombniki zadeli z bombami križarko razreda »Dido«. Razen tega so bili nočni in dnevni napadi letalskih sil usmerjeni proti letališčem, pristaniškim napravam in skladiščem goriva na otoku.

Preteklo noč so se ponovili napadi angleških bombnikov na južnozahodno ozemlje Nemčije, kjer so povzročili manjše izgube med civilnim prebivalstvom.

V razdobju od 31. januarja do 10. februarja je angleško letalstvo izgubilo 67 letal, med njimi 39 nad Sredozemskim morjem in severno Afriko. V istem času je bilo v borbah proti Veliki Britaniji izgubljenih 13 lastnih letal. Kapetan letalstva v lovski eskadri Bär je dosegel svojo 89. in 90. zmago v zraku.

Helsinki, 13. febr. AS. Poročila o bojih, ki so se razvili zadnje dni na karelijski fronti, pravijo, da so imeli Sovjeti v vzhodni Kareliji zadnji teden nad 5000 mrtvih. Zadnjih 24 ur je na isto postojanko navalil nov sovjetski bataljon, pa je bil od Fincev odbit in je pustil na bojišču 400 mrtvih.

Quisling v Berlinu

Berlin, 13. febr. AS. Včeraj popoldne je prisel v Berlin predsednik norveške vlade Quisling. Na postaji ga je sprejel minister Lammers, čast pa mu je izkazal oddelek vojakov SS.

Japonski poslanik v Vichyju umrl

Vichy, 13. februarja. AS. Japonsko veleposlanstvo v Parizu poroča, da je včeraj umrl v Vichyju zadet od srčne kapi japonski poslanik Satomatsu Kato.

Hore Belisha izstopil iz liberalne stranke

Rim, 13. febr. AS. Angleška uradna poročevalska agencija poroča, da je bivši angleški vojni minister in bivši predsednik liberalne stranke Hore Belisha z dvema drugima članoma izstopil iz stranke. Do demisije je prišlo zato, ker so se vsi trije vzdržali glasovanja, ko je Churchill postavil vprašanje zaupnice. Po njihovem mnenju sedanja vladna politika ne more voditi do zmago vitega konca vojne.

Zadnje čiščenje v Singapurju

Poslednji angleški odpor sredi singapurskega otoka - Italijanske in nemške čestitke k sijajnemu uspehu - Živahno delovanje japonskega letalstva

Tokio, 13. februarja. AS. Po zadnjih poročilih iz Singapurja je poslednji sovražni odpor osredotočen v krajih severovzhodno od mesta. Na levem krilu so japonske čete v stiku s sovražnikom na tistem delu mesta, kjer se poskušajo sovražnik upirati pod zaščito topništva — v trdnjavi Sangi. Pravijo, da je sovražnik pri belnih napadih severovzhodno od mesta imel silno krvave izgube.

Rim, 13. febr. AS. Japonski cesarski stan objavlja, da je bila po odklonitvi poveljnika singapurske trdnjave k predaji napovedana evakuacija civilnega prebivalstva iz Singapurja, da bi se lahko izvedel eplošni napad na ostanke še nezaeene trdnjave. Angleški odpor se zbira okoli vodovodov na sredi otoka.

Tokio, 13. febr. AS. Iz uradnega vira poročajo, da bo japonski ministrski predsednik Tojo takoj po padcu Singapurja imel v poslanški in v gornji zbornici govor, v katerem bo poudaril pomen zasedbe tega oporišča tudi glede bodoče japonske vojne politike. V vladnih krogih trdijo, da ta govor ne bo nič manj važen kakor je bil tisti, ki ga je predsednik vlade imel 31. januarja. Poslanska zbornica pripravlja brzogovorno čestitko za japonski ekspedicijski zbor na Malaji. Brzogovorka bo poslana takoj ko bo Singapur čisto zavzet.

Bangkok, 13. febr. AS. Novice iz Singapurja poročajo, da japonski oddelki, ki so začeli končni napad na angleške sile, ki so še tam, vedno bolj stiskajo obroč, v katerem so Angleži zaprti.

Tokio, 13. febr. AS. Japonski oddelki, ki so v severozahodnih predmestjih Singapureja, so začeli tiste predele čistiti. Včeraj so spet začeli boj za uničenje angleških čet, ki so še v mestu. Pred začetkom teh operacij so Japonci metali tetake, v katerih svetujejo prebivalcem, naj se umaknejo na varno in naj pričakujejo prihoda japonskih čet. Poudarjajo, da je japonsko poveljstvo storilo vse, da bi nasprotnikom omogočilo, da se odpovedo nekoristni obrambi, ki bi prinesla trpljenje samo nebojevnikom. Napad se je začel šele, ko je angleško poveljstvo odbilo japonski oklie, naj se branilci Singapureja vdajo.

Rim, 13. febr. AS. Vojno ministrstvo v Washingtonu potrjuje, da so Japonci popolnoma zasedli otok Masbatum v Filipinskem otočju.

Berlin, 13. febr. AS. Zvedelo se je z vzhodnega bojišča, da je 8. februarja padel v neki bitki voditelj SS oddelkov Paul Moder, ki je bil v mirnem času namestnik poveljnika SS oddelkov v Gornji Šleziji.

Nemški letalski uspehi v vojni z Anglijo

Berlin, 13. febr. AS. Na nemških pristojnih vojaških mestih poudarjajo, da je nemško orožje od začetka sedanje vojne do 31. decembra 1941 uničilo vsega 8543 angleških letal. V istem času je nemško letalstvo v boju proti Angliji izgubilo samo 1786 letal. Dalje poročajo, da so Angleži od tega izgubili na frontah leta 1940 4193, Nemci pa 1043 letal. Ostalih 3700 angleških letal je sestrelilo nemško letalstvo, mornariško topništvo in mornarica v letu 1941. S temi podatki sodijo Nemci, da so jasno in točno popravili fantazije angleškega letalskega ministra Sinclairja o nemških izgubah.

Nemška letala nad Anglijo

Lisbona, 13. februarja. AS. Sporočilo ameriškega letalskega ministrstva objavlja, da so nemška letala letela nad južno in jugovzhodno Anglijo. Na več mestih so bile spuščene bombe, ki so naredile mnogo škode.

Hitler se je poslovil od generala dr. Todta

Dr. Todtova smrt pomeni za Nemčijo nenadomestljivo izgubo

Berlin, 13. febr. AS. Včeraj so v Berlinu z velikimi slovesnostmi pokopali poginulega nemškega ministra dr. Fritza Todta. Prvi del svečanosti je bil v poslopju kanclerstva. V mozaični dvorani, ki je bila vsa odeta v črno in razsvetljena od luči, so bili ob odru položeni neštествi venci. Posebno se je odražal venec, ki ga je dal na mrljaki oder položiti Duce. Pri pogrebnih svečanostih so bili navzočni člani nemške vlade, poveljstvo nemške vojske, voditelji stranke in visoke osebnosti itd. Prisoten je bil tudi italijanski veleposlanik Dino Alfieri in vsi člani veleposlanstva. Točno ob 15 je prisel Hitler. Najprej je nekaj minut prebil v molku, potem pa je izgovoril nekaj stavkov in povlečeval pokojnikovo osebnost.

Hitler je z ganjenim glasom poudarjal genialnega tehnika, zvestega nac. socialista, tovariša in prijatelja, čigar smrt pomeni za nemški narod nenadomestljivo izgubo. Nato je očrtal pokojnikovo življenje, posebno pa se je govornik ustavil pri pokojniku, največjem delu, Siegfriedovi črti. Ko so se pokazali leta 1938 oblaki vojne na evropskem nebu, je dal Hitler dr. Todtu vsa navodila in potrebna pooblastila, da je hitro in te-

Italijanske čestitke

Tokio, 13. februarja. AS. V imenu italijanskih Oboroženih Sil je poslal italijanski veleposlanik generalu Jamašiti brzogovorno čestitko k odlični zmagi japonskega orožja v Singapurju.

Berlin, 13. febr. AS. Hitler je iz svojega Glavnega stana poslal ob zavzetju Singapurja japonskemu cesarju prišerno brzogovorno čestitko. Nemški zunanji minister von Ribbentrop je pa čestital predsedniku japonske vlade in zunanjemu ministru v imenu nemške vlade.

Tokio, 13. febr. AS. Poročila z nekega bojišča na polotoku Malaki vedo povedati, da so takrat, ko je bila v polnem teku bitka za Singapur, japonski bombniki stalno napadali 25 trgovskih ladij, na katere so se vkrcavali branilci Singapurja in so bile pripravljene za odhod. Deset ladij je bilo zadetih, dve pa zažgani. Japonska letala so lahko svobodno letala nad Singapurjem, ne da bi se jim postavili v bran sovražni lovci, niti protiletalsko topništvo.

Japonska junaštva

Bangkok, 13. febr. AS. Iz Singapurja so se izvedle nekatere podrobnosti o bitki za posest Bukit Maha in Bukit Pantanga. V teh bitkah, ki so bile zelo strahotne, so se ponovili prizori japonske junaštva iz časa bojev za Port Artur, z uporabo človeških torped pri naskokih na nekatere neosvojljive cilje, kjer so bili nazadnje avstralski, indijski in angleški oddelki popolnoma premagani.

Monakovo, 13. februarja. AS. »Münchener Zeitung« piše, da pomeni izguba Singapurja v zgodovini sveta podoben dogodek, kakor je bilo odkritje Amerike, ki bo imel čudovite po-

Maršal Kvaternik na obisku v Rimu

Preko Ljubljane je dopotoval Kvaternik v Rim, kjer so ga prirčno sprejeli

Ljubljana, 13. febr. AS. Hrvatski maršal in vrhovni poveljnik vseh hrvaških vojniš sil Kvaternik je v spremstvu generala Oxilia, načelnika italijanskega vojaškega odposlanstva v Zagrebu, dopotoval včeraj popoldne ob 16.30 v Ljubljano.

Sprejeli so ga Visoki Komisar Ekske. Grazioli, nadzornik stranke Fossa, poveljnik armadnega zbora general Robotti, divizijski poveljnik general Orlando in drugi zastopniki oblasti.

Preden je Kvaternik nadaljeval pot, je pregledal oddelek grenadirjev, ki mu je izkazal vojaške časti, ter se prirčno razgovarjal z Visokim Komisarjem.

Rim, 13. febr. AS. Hrvatski vrhovni poveljnik maršal Kvaternik je prišel danes zjutraj v Rim

Posveti španskih in portugalskih državnikov

V Sevilli sta se sestala general Franco in predsednik portugalske vlade Salazar

Sevilla, 13. febr. AS. Predsednik portugalske vlade Salazar je včeraj imel v Sevilli posvet s španskim zunanjim ministrom Sunerjem. Zatem so se Salazarju poklonile mestne oblasti, malo pred poldnem pa je s portugalskim poslanikom v Madridu in z zunanjim ministrom odšel v mestni grad, kjer mu je izkazala vojaške časti Francova telesna straža. Po pregledu častne čete je portugalskega predsednika sprejel general Franco. Razgovori med Francom in Salazarjem so trajali vsega skupaj štiri ure in pol ter so se končali snoči ob 19. Portugalski ministrski predsednik se bo danes vrnil domov.

Berlin, 13. febr. AS. V nemških političnih krogih z velikim zanimanjem spremljajo posvetovanja med generalom Francom in portugalskim ministrskim predsednikom Salazarjem. Iz več razlogov se vzdržujejo slehernega presojanja in raz-

medice za ves civilizirani svet. »Če odmevi padca Singapurja ne bodo takoj vidni, bo vsekakor dan 11. februarja 1942 eden najvažnejših dni v zgodovini, kajti ta dan se je pričel razpad angleškega imperija.«

Tokio, 13. febr. AS. Japonsko vrhovno poveljstvo sporoča, da je sedaj popolnoma končana zasedba Makkassaria na Celebesu in mesta Cosmata na Novi Britaniji.

Tokio, 13. februarja. AS. Japonski pionirski oddelki so popravili železnico med Kowloonom in Cantonom, ki so jo Angleži na 21 milj dolgem odseku med Kowloonom in Sumhunom razdrli.

Japonski uspehi na Kitajskem

Sanghai, 13. febr. AS. Japonske oblasti so izjavile, da so se japonske sile po spodnjih okrajih reke Jangeekiangja v januarju 317 krat spopadle s nasprotnimi silami, ki so štele okrog 70.000 mož. V teh borbah je obležalo 3000 Kitajcev, 1000 pa je bilo ujetih. 400 Kitajcev pa se je kar predalo japonskim četam.

Tokio, 13. febr. AS. Glavni cesarski stan poroča, da so japonska pomorska letala 9. februarja izvedla množične napade na letališča Tvilittan, Tandion, Gariok, Kemajoran, v okolici Batavije pa so zbili 20 sovražnih letal in uničili vojaške cilje.

Tokio, 13. febr. AS. Japonski cesarski stan objavlja, da so japonske čete zasedle mesto Martabahn, ležeče na desnem bregu reke Salween, ki je zelo velikega strateškega pomena. Na južni obali otoka Bornea so popolnoma zasedli tudi Vangermasin. Pri tem mestu se etekata reki Markacura in Barito; leži 20 km od prestolnice Nizozemskega Bornea. Mesto ima 65.000 prebivalcev ter je izvozno središče za premog, petrolej in kavčuk.

v spremstvu italijanskega vojaškega odposlanca na Hrvaškem. Na postaji ga je sprejel načelnik italijanskega generalnega štaba general Cavallero, armadni podtajnik Suero, mornariški podtajnik Riccardi, letalski podtajnik Fougier, šef generalnega štaba suhozemske vojske general Ambrosio in načelnik milice Galbati, kakor tudi načelnik nemškega vojaškega odposlanstva v Italiji von Rintelen in številne druge osebnosti. Ko je maršal Kvaternik obšel častno četo in četo mladih ustašev, ki so v Rimu na posebnem tečaju pri italijanski liktorski mladini, je odšel v hotel, kjer bo stanoval med svojim bivanjem v Rimu. Nato se je gost vpisal v častno knjigo na Kviralnu ter se poklonil pred spomenikom Neznanege vojaka in pred padlimi v fašistični revoluciji.

laganja o pomenu tega odgodka. Pravijo pa, da je dosledno, če se domneva, da je pri teh posvetovanjih bilo nekaj točk, ki so živo aktualne. Treba je potem tudi vpoštevati, da so iz Španije in iz Portugalske ob raznih prilikah bile dane jasne, nedvoumne izjave o evropski vzajemnosti.

Madrid, 13. februarja. AS. Špansko zunanje ministrstvo je objavilo naslednje sporočilo: V skladu s prijateljsko in nenapadno pogodbo z dne 7. marca 1939 in z dodatnim protokolom, ki sta ga podpisali španska in portugalska vlada ter se dogovorili, da bosta neposredno izmenjali svoje poglede na svetovne dogodke, so se sestali v Sevilli načelnik španske države general Franco, zunanji minister Serrano Suner ter predsednik portugalske vlade in portugalski zunanji minister dr. Oliveira Salazar. Na tem sestanku so obravnavali vse splošne politične in gospodarske probleme, ki so nastali v sedanjem položaju v svetu in ki zadevajo obe državi. Pogovori so potekali v ozračju prijateljstva in razumevanja, ki vlada med obema državama. Sklenili so tudi, da bodo v bodoče gojili še tesnejše medsebojne stike. Pri posvetih sta bila navzoča tudi španski poslanik na Portugalskem Nicola Franco in portugalski poslanik Teotoni Pareira.

Poglavnik odlikoval Kvaternika

Zagreb, 13. februarja. AS. Poglavnik je v slovesni obliki izročil maršalu Kvaterniku vojaško odlikovanje Železne detelje I. razreda.

Indijci proti Čangkajšku

Bangkok, 13. febr. AS. Govornik glavnega stanja svobodnih Indijcev, ki se bore ob strani Japoncev, je govoril včeraj po radiu o Čangkajškovem obisku v Indiji. Rekel je, da Indija, ki je že dolgo sovražna razpoložena do Anglije, na noben način ne more stopiti v pogajanja s Čangkajškom. Čungking išče pomoč v Indiji, toda Japonci Indije ne smatrajo za sovražnico. Japonska tudi ne bo dopustila, da bi se Indija zvezala s Čangkajškom.

Bolgarija prideluje največ tobaka

Sofija, 13. februarja. AS. Po zasedbi Makedonije in Tracije je postala Bolgarija največja pridelovalka vzhodnega tobaka. Prejšnja tobačna proizvodnja 35 milijonov kg je poskočila na 59 milij. kg, kar pomeni dve tretjini svetovnega pridelka orientalskega tobaka.

Nov zvezni tajnik za Ljubljansko pokrajino

Eksc. Grazioli je izročil posle novemu tajniku Orlando Orlandiniju

Ljubljana, 13. februarja.

Včeraj jutraj je bila v telovadnici ljubljanske liktorske mladine svečanost izmenjave tajnika Fašistične zveze v novi pokrajini. V veliki telovadnici, ki je bila vsa v zastavicah in liktorskih znakih, je bilo večje zastopstvo milice, vojaških oddelkov, vseučiliščnikov pod orožjem, skvadristov in vseh fašistov, ki bivajo zdaj v Ljubljani. Od drugod iz pokrajine so prispeli zvezni nadzorniki in poveljniki središč.

Na odru, ob katerem je stala častna straža, je bila zastava ljubljanske fašja. Kakor je bilo objavljeno v strankinem glasilu, ki prinaša odredbe, je bil na slovesnosti navzoč tudi strankin nadzornik David Fossa.

Ob desetih dopoldne so ob navdušenih pozdravih stopili v dvorano David Fossa, Visoki Komisar Eksc. Emilio Grazioli, poveljnik armadnega zbora general Robotti, novi zvezni tajnik Orlando Orlandini, poveljnik vojaške divizije general Orlando, kvestor comm. Messana, zvezni podtajnik Gatti, major Lombardi kot zastopnik karabinerjev, zvezni podpoveljnik GILL-a prof. Cassani, pokrajinska zaupnica De Vecchijeva in druge osebnosti.

Govor Visokega Komisarja

Visoki Komisar, ki odlaga funkcijo zveznega tajnika, je pozval navzočne, naj izkažejo svojo vdanost Nj. Vel. Kralju in Cesarju in Duceju, nato pa je izrekel nekaj besed v spomin in globoko zahvalo tistim, ki so padli v vojni in za fašistično revolucijo.

Nato je Visoki Komisar izrekel prisrčen pozdrav novemu zveznemu tajniku ter ga prosil tudi v imenu fašistov v novi pokrajini, naj strankinemu tajniku sporoči junaški izraz žrtev in veljave nove Italije ter naj mu zagotovi, da fašisti v novi pokrajini, ki leži na vzhodni italijanski meji, čutijo vso odgovornost za izvršitev nalog, ki so jim zapuane, ter da so odločeni opraviti to nalogo v smislu Ducejevega gesla: verovati, pokoriti se, boriti se.

Zvezni tajnik je potem izrekel svoje pozdrave tovarišem, ki so vdanjeni v vseučiliški mladinski organizaciji in so pod orožjem, ter črnilim strajcam. Podal je nato pregled zveznih sil in organizacij, ki so vdanjene v fašistični stranki. Iz tega pregleda se vidi, da je doslej pristopilo brez vsakega pritiska v fašistične organizacije 8629 novih članov. Največje število teh pripada tistim, ki so se vpisali v ljubljansko liktorsko mladinsko organizacijo. Kakor je znano, so se ti lahko vpisali v GILL s privolenjem njihovih staršev.

Eksc. Emilio Grazioli je nato govoril o uspehih, ki so bili doseženi, ter je med drugim poudarjal delo, ki so ga opravili njegovi sodelavci in fašisti, katerim se je zahvalil ter zagotovil zveznemu tajniku Orlandiniju, ki ga je omenil kot vrlega sobojevnika in prstovoljca, da bodo vsi, ki imajo čast nositi v novi pokrajini črne srajce, tudi v bodoče navdušeno sodelovali v stranki.

Beseda novega zveznega tajnika

Za Visokim Komisarjem je spregovoril novi zvezni tajnik Orlando Orlandini, ki ga je Ducejevo zaupanje določilo, da vodi fašizem na tem področju. Naslovil je topele pozdrave Visokega Komisarja in na tovariše ter izrekel zahvalo Ekscelenci Grazioliju za vse njegovo dosedanje delo, ki ga je tako uspešno opravil. Izrazil je navzočnim odličnikom in fašistom prepričanje, da se bo njihovo delo za stranko nadaljevalo tudi v bodoče z enako odločnostjo, kajti pohod se nadaljuje proti ciljem, ki jih je določil Duce, po poti, ki je označena s krvjo in z žrtvami naših padlih.

Strankin nadzornik David Fossa je potem izrekel prisrčen, tovariški pozdrav s toplimi željami v imenu strankinega tajnika ter tovarišu Emiliju Grazioliju izrazil zahvalo za njegovo dosedanje uspešno delo. Dejal je, da se je za to uspehe treba zahvaliti modremu in vztrajnemu delu fašista Graziolija. Omenjal je podrobno njegovo delo, ki ga je opravil za stranko v prvi dobi njenega obstoja v Ljubljanski pokrajini. To njegovo delo je presseglo vsa pričakovanja. Poudaril je tudi, da je bilo nujno potrebno ločiti obe njegovi visoki funkciji, funkcijo Visokega Komisarja in zveznega tajnika, to pa zaradi tega, da se spravi v sklad nova pokrajina tudi na tem važnem področju z življenjem v drugih pokrajinah. To je nov dokaz, da se ureja tudi ta pokrajina, ki jo popolnoma obvladujejo naši vojak, ki so svojo modrostjo, krepostjo in orožjem, vojak, ki so tvorci varnejše bodočnosti domovine. Istočasno s tem delom pa se bo nadaljevalo tudi delo vlade in stranke prav tako intenzivno in z enakim navdušenjem, kajti samo s skupnimi strnjanimi napori in prizadevanji je mogoče doseči postavljene cilje. Govornik je nato govoril o sedanjem položaju ter poudarjal, kako zelo važen je brezkompromisni boj, ki ga Evropa bije proti boljševizmu in proti razpadajočim demokratičnim državam. V zvezi s tem je naglašal vrline italijanskega vojaka, njegovo pripravljenost na žrtve in prepričanje v zmago. Naslovil je na zveznega tajnika Orlandinija topele tovariški pozdrav, nato pa obrazložil delo, ki si ga je zastavila stranka, ter naloge, ki čakajo voditelje in navadne vojake v novi pokrajini.

Izrazil je prepričanje, da bo novi zvezni tajnik Orlandini, ki je prostovoljec in vojni ranjenec, zastavljal za izvedbo svoje naloge vse sile ter da bo pri tem pokazal vso svojo vero v bodočnost in vse svoje sposobnosti. Na koncu svojega govora je visoki odličnik prosil poveljnika armadnega zbora, naj v njegovem imenu izroči pozdrave fašistične stranke vojakom in črnilim strajcam, ki na vzhodni meji Italije opravljajo svojo službo s tolikšnim navdušenjem in odločnostjo, ki je znak njihove vere v bodočnost in njihove discipliniranosti.

Slovesnost se je končala s pozdravom Duceju ter z »Giovinezze«.

S sedeža GILL-a so se odličniki podali

na pokopališče

kjer počivajo zemeljski ostanki italijanskih vojakov, ki so pomrli kot ujetniki za časa prejšnje svetovne vojne od leta 1915 do 1918. Na pokopališču je zvezni tajnik položil pred spomenik padlim vojakom lovorjev venec. Odloč so se Visoki Komisar, zvezni nadzornik in zvezni tajnik podati v Fašistovski dom, kjer so si ogledali uradne prostore organizacije zveznega tajništva. Iz Fašistovskega doma pa so odšli na sedež pokrajinskega Dopolavora, GILL-a, poveljstva bataljona črnih srajcev ter slednjič v vojaško bolnišnico, kjer sta se nadzornik fašistične stranke in novi zvezni tajnik razgovarjala z ranjenci in bolniki.

Ob 13.30 so se odličniki podali na ogled nekaterih kuhinj ljubljanske liktorske mladine, odtod pa na sedež Zveze delavcev in delodajalcev, kjer so jih sprejeli zastopniki te zveze. Nazadnje so obiskali še Borzo dela, kjer jih je pozdravil predsednik te ustanove

Gospodarske organizacije v Dalmaciji

Zader, 13. febr. AS. Guverner za Dalmacijo je izdal odlok, s katerim se razpuščajo vse gospodarske in socialne ustanove bivše jugoslovanske države, priključene v provincih Zader, Split in Kotor. Prefekti omenjenih provinc bodo v sporazumu z zveznimi tajniki imenovali komisarje razpuščenih ustanov. Vse ustanove bo prevzel urad za delo v Dalmaciji, ki bo skrbel za to, da bodo delovali po fašističnih sindikalnih, korporativnih načelih. Ta važen odlok je dokončno odpravil celotni organizem v bivšem jugoslovanskem režimu.

Zakon o namestniku regenta na Madžarskem

Budimpešta, 13. febr. AS. Po govoru ministrskega predsednika Bardossyja, ki je podrtaval, kako nameravana ustanovitev podregentstva ustreza tisočletnemu izročilu madžarskega ljudstva in krepi državno ustavo, je zbornica z veliko večino sprejela zakonski načrt glede podregentstva. Danes se bo sestel senat in proučil zakonski načrt, za prihodnji teden pa je napovedana seja narodne skupščine, na kateri bodo izvolili podregenta.

Atentat v Carigradu

Carigrad, 13. febr. AS. »Times« je potrdil, da se je po atentatu v Tangerju zgodil podoben atentat v hotelu »Palace« v Carigradu, ki so ga povzročili nemški agenti. Anatolska agencija objavlja, da so pristojne oblasti naredile preiskavo in da za atentat nikakor ni odgovoren noben nemški agent.

Vichy zahteva odškodnino za »Normandie«

Buenos Aires, 13. febr. AS. Vichyjska vlada je ob priliki požara na velikem francoskem prekomorskem parniku »Normandie« poslala ameriškanski vladi zahtevo za odškodnino. V Washingtonu so si prilastili imenovani parnik, da bi ga spreminili v letalonosilko. Ko se je »Normandie« nagnila zaradi požara, dobljenega pri požaru, je vichyjska vlada zahtevala od Amerike odškodnino za celo ladjo.

Nov način zdravljenja raka

Florence, 13. februarja. AS. Profesor na medicinski in fizični akademiji v Florenci Carlo Roberti je prikazal občinstvu nov zelo zanimiv način zdravljenja raka z uporabo večjih količin insulina. Poskusi so pokazali, da so se ognjišča rakave novotvorbe po 25 dnevih občutno manjšala. Sporočil prof. Roberti je z velikim zanimanjem zasledovalo občinstvo, sestavljeno iz visokih osebnosti iz zdravniških in znanstvenih krogov.

Sodelovanje staršev in profesorjev v Veliki Kikindi. Zaradi nadaljevanja rednega pouka so se v Veliki Kikindi starši sporazumeli s šolsko upravo, da bo vsak učenec plačal za nabavo kurjave po 40 dinarjev. Z nabranim denarjem je nato šolska uprava kupila drva ter imajo sedaj otroci reden pouk v vseh šolah

»Čitaj in širi »Slovenca«

Gospodarstvo

Zadnji dan za oddajo popisnih pol za živilske nakaznice je današnje soboto, 14. t. m. Kdor torej še ni oddal izpolnjenih popisnih pol, ki so jim bile dostavljene na dom obenem e februarjski živilskimi nakaznicami, naj jih gotovo prinese najkasneje današnjo soboto k magistratnemu vratarju na desni strani veže v hiši za vodnjakom. Kdor pa najkasneje ta dan ne bi oddal dveh izvodov popisanih pol, nikakor ne bo mogel dobiti živilskih nakaznic za mesec marec.

Trošarinsko-uvozninska tarifa za l. 1942. Kakor vsako leto je mestni trošarinski oddelek tudi letos dal natisniti v posebni listni knjižici vso trošarinsko in uvozninsko tarifo, pripombe k tema tarifama, spremembe uredb o mestni trošarini in uvoznini, tarifo za mestno trošarino, tarifo za mestno tehtnino, sejmarino, oglednino in klavnično kavcijo. V knjižici so torej zbrane vse tarife in vsi predpisi o mestnih posrednih davčnih za l. 1942, ki jih pobira ta oddelek. Knjiga ima 55 strani, ter jo interesni dobe za 20 lir v mestnem trošarinskem oddelku v Lingarjevi ulici št. 1, I. nadstr., soba št. 22.

Strokovna nadaljevalna šola za umetne in moške oblačilne obrti, ki se je s Prul preselila v poslopje ljudske šole v Zg. Šiški, je začela s poukom 11. febr. t. l. Ker se je ob otvoritvi šole odzvalo le manjše število učencev, epet opozarjamo obrtnike, naj vse šoloobvezne vajence zanesljivo napotijo k rednemu obisku šole. Pouk je ob ponedeljkih in torkih ob 13.30.

Strokovno nadaljevalna šola za stavbne obrti se je preselila s Zoisove ceste (Grabna) v poslopje meščanske šole v Mostah, kjer se pouk prične v sredo, 18. februarja ob 14. Vsi učenci naj se zbera ta dan v meščanski šoli v Mostah, kjer dobe podrobna navodila. Hkrati bo vpisovanje vseh onih vajencev, ki se še niso doslej vpisali. Obrtnike pozivamo, naj v sredo vse vajence napotijo k začetku pouka in k vpisovanju.

Nova javna dela v premožgovnikih Arsia in Carbonia. Zaradi znatnega povečanja proizvodnje v premožgovnikih Arsia in Carbonia (prvi je v Istri, drugi na Sardiniji) so potrebna nadaljna velika nova dela za ceste, javne naprave, higijenske itd. Za ta javna dela je bilo že leta 1940. odrejenih 50 milij. lir. Zaradi novih potreb pa je pričakovati, da bosta ti dve mesti dobili še nadaljnih 50 milij. lir za javna dela.

Gospodarski položaj v Romuniji. Po poročilu agencije Agil je bila lanska kmetijska proizvodnja ugodna. Letina pšenice je dala 24,6 milij. stotov, t. j. 79% več kot prejšnje leto, če izvzamemo odstopljena ozemlja. Letina koruze je dala 46,3 milij. stotov, t. j. 9% več kot prejšnje leto. Manjša kot normalno je bila proizvodnja vina, pa tudi bombaža zaradi neugodnih vremenskih razmer. Obtok bankovcev je zaradi jesenskih sezonskih potreb narasel za 50% v primeri s prejšnjim letom na 93.561 milij. lejev (dne 15. novembra lani). Zlate rezerve Narodne banke so znašale tega dne

Zavarovana delavska mezda narašča

Ljubljana, februarja.

Med raznimi socialnimi in socialno-zavarovalnimi ustanovami, ki v Ljubljanski pokrajini skrbijo za ravnotežje med dolžnostmi in pravicami socialnega skrbstva, gre nedvomno prvo mesto Zavodu za socialno skrbstvo, nekdanjemu Okrožnemu uradu za zavarovanje delavstva. Ta zavod, katerega prvi začetki segajo tja v zadnje desetletje prejšnjega stoletja, se je vedno prilagojeval razmeram — in to vedno v korist pri njem zavarovanega delavstva in nameščenstva.

V novih razmerah se je Zavod za socialno zavarovanje hitro zvil vel ter sedaj nemoteno posluje. Zdjaj je samostojen nosilec socialnega zavarovanja za Ljubljansko pokrajino. Na razpolago so nam zdaj prvi statistični podatki o Zavodu za l. 1941. Ti podatki obsegajo razdobje od začetka junija do konca meseca decembra. Povprečno število zavarovancev pri Zavodu se je gibalo: meseca junija 23.269; julija 23.996; avgusta 25.513; septembra 27.235; oktobra 27.312; novembra 25.788; decembra 25.227. (V zimskih mesecih število zavarovancev vedno pada, letos pa je bil padec znatno manjši, kakor sorazmerno druga leta). Povprečno je bilo vseh zadnjih sedem mesecev lanskega leta pri Zavodu 25.305 zavarovancev.

Stalno pa se je dvigala povprečna zavarovana mezda, ki je znašala: junija 12.94 lir; julija 13.77 lir; avgusta 15.77 lir; septembra 16.68 lir; oktobra 17.35 lir; novembra 17.51 lir; decembra 18.08 lir; povprečno v vseh sedmih mesecih — 16 lir.

Stanje bolnikov je znašalo v teh zaporednih mesecih (v oklepaju v odstotkih): junija 459 (1.88); julija 479 (1.99); avgusta 530 (2.15); septembra 580 (2.12); oktobra 630 (2.36); novembra 655 (2.53); decembra 626 (2.48); povprečno 568 (2.22%).

Stanje porodnic: junija 63 (0.27); julija 54 (0.23); avgusta 41 (0.16); septembra 36 (0.15); oktobra 41 (0.15); novembra 44 (0.17); decembra 55 (0.21); povprečno 48 (0.19).

V primerjavo navajamo stanje v času pred začetkom vojne. Te številke veljajo za področje vse bivše Slovenije.

Povprečno število zavarovancev: 90.821; februarja 91.613; marca 92.444. Povprečno 91.626. Povprečna zavarovana mezda v dinarjih: januarja 34.75; februarja 35.34; marca 35.94; povprečno 34.68.

Stanje bolnikov: januarja 2130 (3.32%); februarja 2427 (2.64%); marca 2137 (2.31%); povprečno 2498 (2.72%). Stanje porodnic januarja: 357 (0.39%); februarja: 320 (0.35%); marca: 310 (0.36%); povprečno 329 (0.36%).

Za mesec april in maj ni podatkov.

Iz Hrvaško

Vrhovno sodišče se seli v Banjaluko. Poročali smo že, da je z ustanovitvijo Vrhovnega sodišča za sedanje hrvaško področje bila določena Banjaluka tudi za sedež novega vrhovnega hrvaškega sodišča. Zato bodo prihodnje dni že pričeli seliti iz Zagreba v Banjaluko urade dosedanjega Stola sedmorice v Zagrebu, iz Sarajeva pa urade tamkajšnjega Vrhovnega sodišča. Predsednik Vrhovnega sodišča je, kakor je znano, že imenovan ter že posluje.

Policajska oblast v Karlovcu proti pijančevanju. Po navodilih notranjega ministristva v Zagrebu, so pričele posamezne policijske oblasti na Hrvaškem zelo strogo nastopati proti pijančevanju. Poročali smo že o ukrepih, ki jih je proti pijančevanju izdala sarajevska policija. Za njo je prišla sedaj na vrsto tudi policijska oblast v Karlovcu, ki je napravila več racij po tamošnjih gostilnah ter je vse pijance enostavno zaprla in jih občutno kaznovala. Poleg pijancev bodo kaznovani tudi vsi gostilničarji, katerim bodo v težjih primerih odvzeli tudi koncesije.

Vpostavitve prometa med Hrvaško in nezasedeno Francijo. Med hrvaško in vichyjsko vlado je dosegel sporazum o upostavitvi rednega poštnega prometa med obema državama. Poštni promet bodo odprli dne 20. februarja.

Snežni zameti v Bosni. Zaradi velikega snega in močnih snežnih zametov so morali ustaviti več vlakov na progi Sarajevo—Mostar.

Razširitev zagrebske telefonske centrale. Zaradi ustanovitve velikega števila novih uradov v Zagrebu in napredka zagrebskega mesta, dosedanja telefonska centrala ni več zmožovala vsega prometa. Poštna uprava je zato preskrbela potrebne kredite za njeno razširitev. Vsa tozadevna dela so sedaj končana ter je razširjena telefonska centrala lahko sprejela 1000 novih priključkov.

Iz Srbije

Dodeljevanje strokovnega osebja okrožnim načelstvom. Srbska vlada je premestila iz Belgrada več višjega uradništva kot strokovne moči na posamezna okrožna načelstva.

Podban za Banat govori o svojem dosedanjem delu. Podban za Banat, Sep Lap, je dal pred kratkim izjavo časnikarjem, v kateri je orisal svoje dosedanje delovanje. Uvodoma po-

33.903 milij. lejev, t. j. 15% več kot prejšnje leto. Hranilne vloge so zelo narasle. V primeri s prejšnjim letom so vloge pri trgovskih bankah narasle za 67% na 4.423 milij. lejev, dočim so pri državnih hranilnicah narasle za 63% na 4.841 milij. lejev.

Angleške finance. Po poročilu Agencije Stefani so angleški vojni stroški zelo narasli. Deficit, ki je znašal v tretjem četrtletju 1940 1936 milij. funtov, je v tretjem četrtletju lani narasel na 2270 milij. funtov sterlingov. Kajti vsi stroški so narasli od 2708 na 3496 milij. funtov sterlingov.

Švicarska narodna banka prodaja dolarske bankovce. Do približno srede lanskega leta je švicarska narodna banka kupovala stalno velike količine dolarskih bankovcev, tako da je njen devizni sklad znatno narasel. Zdjaj pa spreminja banka svoje dolarske bankovce ter dolarska dobroimetja v zlato. V drugi polovici lanskega leta so se švicarska dobroimetja v dolarjih zmanjšala za 380 na 1310 milij. frankov, dočim se je istočasno njen zlati sklad povečal samo za 280 milij. na 2880 milij. švic. frankov.

Ziviljenjski stroški. Pokrajinska delavska zveza izdeluje že nekaj časa indekse živiljenjskih stroškov, o katerega podlagah smo že svojčas poročali. Najnovejši podatki, ki nam jih je poslala Pokrajinska delavska zveza, kažejo, da je od decembra na januar narasel indeks živiljenjskih stroškov in sicer predvsem zaradi povišanja mestnih trošarin, v drugi vrsti pa zaradi zvišanja cen zelenjavi, kar je v zimskih mesecih, posebno pa letos razumljivo in nastopa itak vsako leto iz sezonskih razlogov. Zlasti zanimive in važne so skupne številke, ki jih podaja indeks za dva tipa delavskih standardov, t. j. za družino pomožnega delavca (A) in družino kvalificiranega delavca (B). Indeks kaže naslednjo sliko, če vzamemo cene septembra 1939 kot 100:

	A	B
september 1939	100	100
marec 1941	180.0	161.—
julij	188.2	177.4
december	213.2	198.2
januar 1942	223.6	205.8

Iz teh podatkov je razvidno, da se je indeks dvignil znatno v dobi od septembra 1939 do marca 1941, od marca 1941 dalje pa se je naraščanje cen nadaljevalo.

Iz združnega registra. V združni register je bila vpisana Čevljarska nabavljalna in produktivna zadruga z om. jamstvom v Stični, člani uprave Groznik Alojzij, Zgone Franc in Dremelj Anton. — Pri Gostiliški kreditni zadrugi so bili izbrisani člani uprave: Juvančič Franc, Zaletež Ivan in Igričnik Josip, vpisani pa so bili Kramar Franc, Rož Franc in Zumer Ivan. — Pri Kmetijski strojni zadrugi v Šmartnem ob Savi, zadr. z om. jamstvom, je bil izbrisan član uprave Podboršek Ivan, vpisan pa Dovč Ivan.

Zavarovana delavska mezda narašča

Ljubljana, februarja.

Med raznimi socialnimi in socialno-zavarovalnimi ustanovami, ki v Ljubljanski pokrajini skrbijo za ravnotežje med dolžnostmi in pravicami socialnega skrbstva, gre nedvomno prvo mesto Zavodu za socialno skrbstvo, nekdanjemu Okrožnemu uradu za zavarovanje delavstva. Ta zavod, katerega prvi začetki segajo tja v zadnje desetletje prejšnjega stoletja, se je vedno prilagojeval razmeram — in to vedno v korist pri njem zavarovanega delavstva in nameščenstva.

V novih razmerah se je Zavod za socialno zavarovanje hitro zvil vel ter sedaj nemoteno posluje. Zdjaj je samostojen nosilec socialnega zavarovanja za Ljubljansko pokrajino. Na razpolago so nam zdaj prvi statistični podatki o Zavodu za l. 1941. Ti podatki obsegajo razdobje od začetka junija do konca meseca decembra. Povprečno število zavarovancev pri Zavodu se je gibalo: meseca junija 23.269; julija 23.996; avgusta 25.513; septembra 27.235; oktobra 27.312; novembra 25.788; decembra 25.227. (V zimskih mesecih število zavarovancev vedno pada, letos pa je bil padec znatno manjši, kakor sorazmerno druga leta). Povprečno je bilo vseh zadnjih sedem mesecev lanskega leta pri Zavodu 25.305 zavarovancev.

Stalno pa se je dvigala povprečna zavarovana mezda, ki je znašala: junija 12.94 lir; julija 13.77 lir; avgusta 15.77 lir; septembra 16.68 lir; oktobra 17.35 lir; novembra 17.51 lir; decembra 18.08 lir; povprečno v vseh sedmih mesecih — 16 lir.

Stanje bolnikov je znašalo v teh zaporednih mesecih (v oklepaju v odstotkih): junija 459 (1.88); julija 479 (1.99); avgusta 530 (2.15); septembra 580 (2.12); oktobra 630 (2.36); novembra 655 (2.53); decembra 626 (2.48); povprečno 568 (2.22%).

Stanje porodnic: junija 63 (0.27); julija 54 (0.23); avgusta 41 (0.16); septembra 36 (0.15); oktobra 41 (0.15); novembra 44 (0.17); decembra 55 (0.21); povprečno 48 (0.19).

V primerjavo navajamo stanje v času pred začetkom vojne. Te številke veljajo za področje vse bivše Slovenije.

Povprečno število zavarovancev: 90.821; februarja 91.613; marca 92.444. Povprečno 91.626. Povprečna zavarovana mezda v dinarjih: januarja 34.75; februarja 35.34; marca 35.94; povprečno 34.68.

Stanje bolnikov: januarja 2130 (3.32%); februarja 2427 (2.64%); marca 2137 (2.31%); povprečno 2498 (2.72%). Stanje porodnic januarja: 357 (0.39%); februarja: 320 (0.35%); marca: 310 (0.36%); povprečno 329 (0.36%).

Za mesec april in maj ni podatkov.

udarja, da je smatral za svojo prvo nalogo, da je upostavil zaupanje med vsemi narodnostnimi skupinami, ki žive na tem prostoru. Vsaka narodnostna skupina je procentualno zastopana po svojem uradništvu v javni upravi. V duhu medsebojnega zaupanja so bila rešena tudi vsa šolska in ostala kulturna vprašanja. Nadaljnja naloga je bilo čiščenje Banata pred komunisti. Po njegovi izjavi je tudi to vprašanje uspešno rešeno ter se je podbanski urad lahko posvetil reševanju gospodarskih vprašanj. Med ta vprašanja spada v prvi vrsti ureditev prehrane in preskrbe ljudstva s kurivom. Oblast je najstrožje prepovedala vsako prekrpčevanje z živili. Zaradi zboljšanja zemljišč je oblast poklonila vso pozornost vodnim zadrugam ter ostalim javnim delom ter je v to svrhu preskrbela kredit 47 milij. din. Pri izvajanju javnih del spada v prvo vrsto graditev nove ceste Vršac-Petrovgrad. Na področju Banata so zvišali tudi vse delavske mezde ter so se zboljšali tudi socialno-higijenske razmere. Tako bodo n. pr. z razpoložljivimi krediti povečali in modernizirali bolnišnico v Petrovgradu.

Vsi sloji morajo sodelovati. Predsednik občine v Leskovcu, prejšnji župan v Kragujevcu, kapetan Strahinja Janjič, je izdal naredbo, po kateri morajo Leskovčani sami preskrbeti zneček 10 milij. din, ki je potreben za prehrano ljudstva. Industrija mora dati od navedenega zneska 50, trgovci 25, bančniki 10, bogatejši privatniki 5, zdravniki in lekarnarji 4, obrtniki 4, odvetniki 2 odstotka. Potreben denar mora biti zbran v desetih dnevih.

Diplomski izpiti na belgrajski gospodarski fakulteti. V februarjem roku bodo izpiti na belgrajski gozdarstvo-kmetijski fakulteti od 16. februarja do 15. marca

V SLOVENCU • SIGUREN USPEH

Nalezljive in socialne bolezni v Ljubljani

Letno poročilo mestnega fizikata o zdravstvenih razmerah v Ljubljani obravnava izčrpano tudi nalezljive bolezni in epidemije v Ljubljani kakor tudi najvažnejše socialne bolezni. Za zdravje širokih slojev mestnega prebivalstva je izrednega pomena, če se dajo primeri nalezljivih bolezni vedno omejiti ter se tako prepreči epidemije. Mestni fizikat je prav tem boleznim posvečal vso pažnjo in zato lahko ob zaključku leta z zadovoljstvom gleda na lepe uspehe.

Ena najbolj znanih nalezljivih bolezni je škrlatinka, ki je v prejšnjih letih položila v po-
setelo 200 Ljubljancev. Lani je obbolelo za škrlatinko le še 100 Ljubljancev. Še bolj pa je nazadovala davica. Leta 1940. je bilo vsega skupaj v Ljubljani 418 primerov davice, v lanskem letu se je zmanjšala ta številka na 234. Ta izredni uspeh je dosegel mestni fizikat z obveznim cepljenjem proti davici, ki se je začelo leta 1940 in nadaljevalo leta 1941. Prvo leto je bilo vsega skupaj opravljenih 16.510 cepljenj, lani pa še 6.444. Prav cepjenja, ki so jih opravili zdravniki državne šole poliklinike so v tako veliki meri zmanjšala primere davice. Zato je bilo v prejšnjem letu že skoraj več davice med odraslimi, kakor med otroki. Med drugimi nalezljivimi boleznimi je razveseljivo padla meningitis od 32 primerov predlanskim na 8 v lanskem letu. Tifus pa je nasprotno narasel od 10 na 30. Prav zato je mestni fizikat proti tifusnim obolenjem imuniziral prebivalstvo, ki ima opravka z mlekom, pranjem perila in postrežbo bolnikov. Tako je bilo imuniziranih 760 oseb in sicer 34 moških in 726 žensk, ki imajo opravka z mlekom, dalje 89 uslužbencev pralnic in peric ter 426 oseb strežnega osebja po raznih zavodih. Skrb mestnega fizikata v boju proti nalezljivim boleznim je bila tem vestnejša, ker se je zavedal, da Ljubljana ni pripravljena za primer, če bi nastopila večja epidemija kakor nalezljive bolezni. Sedaj infektivni paviljon ljubljanske splošne bolnišnice je namreč prejemah. V boju proti nalezljivim boleznim je opravil fizikat lani tudi veliko število desinfekcij raznih stanovanjskih prostorov, v katerih so ležali bolniki z nalezljivimi boleznimi. Vsega skupaj je bilo desinficiranih 378 stanovanj. Več kot polovica od teh proti davici. Druga važna naloga fizikata pa je desinfekcija uničevanje mrčesa, ki tudi lahko prenaša nalezljive bolezni. Desinfekcij je opravil fizikat vsega skupaj 145, od tega 20 v javnih prostorih, zavodih in zavetiščih.

Med socialnimi boleznimi je še vedno najbolj izrazita jetika. Dolgoletni boj proti jetiki v Ljub-

ljani je rodil res lepe uspehe, saj je tuberkuloza v zadnjih 20 letih izredno nazadovala. Leta 1918 je umrlo še 21 tuberkuloznih na 10.000 Ljubljancev. Leta 1940 pa je zaradi tuberkuloze umrlo le še 7,05 domačinov na 10.000 prebivalcev. Lani se je ta res ugodna številka nekoliko poslabšala. Umrljivost za jetiko se je namreč dvignila na 8,52 na 10.000. Vsega skupaj je lani umrlo 81 Ljubljancev na tuberkulozi, 41 moških in 40 žensk. Statistika ve povedati, da je jetika pobirala največ starejše ljudi nad 50 leti. Drugi pa so bili večinoma med 16. in 30. letom. Zanimivo je, da je lani jetika kosila največ med pripadniki prostih poklicev in šele na drugem in tretjem mestu med delavskimi in uradniškimi sloji, ki so bili doslej navadno glede umrljivosti na tuberkulozi na prvem mestu. Štiri petine vseh smrtnih primerov je seveda povzročila pljučna tuberkuloza. V boju proti tuberkulozi je odlično sodeloval Protituberkulozni dispanzer krajevne protituberkulozne lige, ki se vzdržuje v glavnem s prispevkom mestne občine.

V Ljubljanski pokrajini 14 do 23 stopinj mraza

Ljubljana, 13. februarja.

Mrzli val je davi brez posebnega poprejnega obvestila obiskal Ljubljanski pokrajino. V zadnjih 24 urah je bila velikanska vremenska sprememba tako v pogledu toplotnih, kakor tudi zračnih razmer. Znaten padec jutranje temperature! Velik dvig zračnega tlaka! V Ljubljanski pokrajini smo davi zaznamovali kaj različne stopinje mraza. V Ljubljani n. pr. so zaznamovali na glavnem kolodvoru davi —15 stop. C, na univerzi, kjer posluje meteorološki zavod, —17,6 stop., v Trnovem —21 stop. in najhujši mraz je pač javila barjanska šola, kjer je bilo davi celo —23 stop. C. Tam je bila večeraj popoldne najvišja dnevna temperatura 2 stop. C nad ničlo. V mestu je toploter večeraj tudi kazal nad ničlo, toda le 0,4 C. V Vevčah pri papirnici so imeli davi —16 C, drugod proti Savi pa —22 stop. C.

Barometer se je od večeraj do davi dvignil za dobre 3 mm in je davi dosegel 766,6 mm. Vse kaže, da bo mraz mogoče trajal še nekaj časa, ni pa izključeno, da bo že v nedeljo nastopila sprememba vremena v tej smeri, da bo začelo znova snežiti, kar napoveduje tudi Herschel.

Vajenci in vajeke v Ljubljanski pokrajini

Ljubljana februarja.

Zdaj je izdelan pregled vseh vajencev v Ljubljanski pokrajini, ki daje precej točno sliko o našem obrtnem naraščanju. V teh podatkih so vpoštovani vsi tisti vajenci, ki so bili zavarovani dne 2. decembra 1941 pri Zavodu za socialno zavarovanje in pri Trgovskem bolnišnici in podpornem društvu, torej takorekoč vsi. Razvidno je iz njih, v katere poklice najbolj sili naša mladina in pa tudi, katere panoge so najbolj razvite, oziroma potrebujejo največ naraščanja.

V skupini poljedelstva poznamo vajence samo v vrtnarski obrti in samo v tej so zavarovani. Bilo je deset vajencev in ena vaječka, skupno torej enajst. Prav tako poznamo v skupini »javni promet« vajece samo v stroki montiranja in izvrševanje brojavnega in telefonskega omrežja, kjer so bili le štiri vajenci. Več vajencev je imela že skupina »industrija kamenja in zemlje«, toda tudi v tej skupini poznamo le moške vajece. Tu so bili kamnoseki in klesarji, izdelovalci cementnega in glinastega blaga, pečarji, lončarji in izdelovalci brušenega stekla. Vseh teh vajencev je bilo 38.

Največja skupina je nedvomno industrija in obrt. Tu so vpoštovane livarne železa in kovin, izdelovalnice litega blaga iz bronu in bakra, izdelovanje in popravila finih armatur, kovači z motorji in brez njih, izdelovalci orožja in pil, kotlarji, kovačnice bakra, izdelovalnice ključavničarskega blaga, ključavničarji, podjetja za instalacijo centralnih kurjav, predelovalci pločevine, gradbeni kiparji, izdelovalci svinčnega blaga in iz podobnih kovin, galvanoplastični zavodi, zlatarji in srebrarji brez trgovine, izdelovalnice strojev v obče, izdelovalnice telovadnih priprav, puškarji, izdelovalnice in popravilnice fizikalnih predmetov, izdelovalnice in popravilnice električnih strojev, koncesionirani inštalaterji, precizni mehaniki z in brez motorja, izdelovalci in popravilci klavirjev. Vse te obrti so imele skupno 478 vajencev in eno samo vaječko (izdelovalnica svinčnega blaga).

V skupini »gradnja prevoznih sredstev« so vpoštovane izdelovalnice in popravilnice avtomobilov, biciklov, voz in karoserij (z motorjem in brez motorja). V tej skupini je bilo zaposlenih 73 vajencev in nobena vaječka.

V kemični industriji je imel samo neki voščarski in medicinski obrat enega vaječka.

Centrale za pridobivanje sile so imele 3 vajece.

Tekstilna industrija, kakor tkalnice, izdelovalnice platna, vrvarji, izdelovalci posteljnega blaga, pletilci in klekalnice, izdelovalnica čipk in vezenin so imeli skupno 49 vajencev, od tega 38 vajenc.

Industrija papirja je imela 5 vajencev, industrija usnja pa 22. Cevljarji so imeli 175 vajencev in 10 vaječk, jermenarji in sedlarji 10 vajencev in 1 vaječko, vsa ta skupina pa 243 vajencev in 11 vajenc, skupno 254 vajencev.

Tesarji, sodarji, lesostrugarji, kolarji in mizarji so imeli skupno 299 vajencev, vaječke nobene.

Industrija hrane in pijače, kakor mlinarji, peki, slaščičarji, mesarji in predelovalnice mesa so imeli skupno 160 vajencev, od tega eno vaječko. Gostilne, kavarne, krčme, restavracije, bufeti, hoteli, javne kuhinje in menze so imeli skupno 46 vajencev, od tega 14 vajenc.

Krojaška obrt, kakor krojači, šivilje, izdelovalci klobukov in kožuharji ter pralnice so imeli skupno 698 vajencev, od tega 412 vajenc in 286 vajece.

Razna gradbena podjetja, kakor zidarji in zidarsko-tesarski obrati, razna gradbena podjetja, popločevalci poda in zidov, sobni slikarji in plekarji ter črkoslikarji so imeli skupno 112 vajencev, vaječke nobene.

Grafična industrija je imela vajece v naslednjih strokah: tiskanje z motorjem in litografija (10 vajencev in 3 vaječke), tiskanje brez motorja v zvezi z knjigovestvom, izdelovanje fotografij (15 vajencev in 4 vaječke), izdelovanje klišejev, pečatov in tiskarskih plošč ter knjigovestvo in kartonaža. Skupno 40 vajencev in 7 vajenc.

Zobotehniksi so imeli 17 vajencev in dve vaječki, brivci in frizerke pa so imeli 63 vajencev in 172 vajenc.

Dimnikarji so imeli 13 vajencev, vaječke nobene.

Trgovine vsake vrste so imele 201 vaječka in 231 vajenc, skupno 432.

V vsej pokrajini je bilo torej lani 2119 vajencev in 890 vaječk, skupno torej 3009. Za bodočnost naše obrti in trgovine je torej s te strani preskrbljeno, vsaj kar se tiče naraščanja, čigar sposobnost se zaradi vedno strožjih predpisov tudi vedno bolj dviga, ker se že pri vsaki obrti zahteva vedno boljša šolska predizobrazba. Kakšna primerjava s prejšnjimi leti ni mogoča, ker so prejšnje statistike obsegale vse področje bivše Slovenije.

Lani je opravil 9.281 preiskav in sprejel 94 novih bolnikov z odprto tuberkulozo, tako da ima vsega skupaj v evidenci 254 primerov odprte tuberkuloze.

Delna elika socialnih razmer je tudi alkoholizem. Smrti zaradi alkoholne jetrne ciroze med Ljubljanci je bilo lani sedem. Gotovo pa je, da je visoko število smrtnih primerov zaradi bolezni srca in ožilja tudi v zvezi s prekomernim uživanjem alkohola. Tudi nekaj smrtnih primerov zaradi kapl bo šlo na račun alkohola. Slika o alkoholizmu nam daje poraba alkoholnih pijač v Ljubljani. Vina uvoženega v sodih je pospravila Ljubljana predlanskim še nad 4 milijone 140.000 litrov, lani ga je šlo le še 2.355.000 litrov. Seveda je porastel konzum vina v steklenicah. Predlanskim je šlo 55.300 l vina v steklenicah, lani pa skoraj 270.000 l v steklenicah. Tudi konzum piva je porastel od 1.340.000 l, predlanskim na 1.964.000 litrov. Koristno bi bilo, če bi se ustanovil zavod za alkoholike skupno s posvetovalnico. Mestno županstvo je opravilo že priprave za ustanovitev posvetovalnice, ki bi v bodočnosti lahko uspešno pomagala zatirati alkoholizem, ki kot socialno zlo stoji takoj na prvem mestu za jetiko.

Zakon narave je - red!

Vsak nered povzroči neugodje. A gospostvo strasti je nered. Zato tam, kjer se oznanja svoboda nagonov, ne more biti prave sreče. Zakaj se pa more milijonarji, če je bogastvo že sreča? Zakaj so pa mnogi nesrečni v vsej slavi? Tudi zato, ker strasti ne pozna meje: kdor ima, bi rad imel še več in vsaka izguba je zanj pretežak udarec. In kdor strastno ljubi slavo in čast, mu tudi slave in časti ni nikoli dosti.

Ce je resnično (kar tudi je), da je Bog kakor magnetni pol človeške duše, tedaj je jasno, da človek zastoj boga za veseljem; nikdar in nikjer ne bo našel resničnega utešenja, dokler ne najde Boga. Igle severnice se ne more umiriti, niha in trepete, dokler se ne obrne k svojemu polu.

Sv. Tomaž Akvinski je dejal, da vsako delovanje, ko doseže zaželeni cilj, vzbudi v duši veselje. Ne le višje duševno doživljanje, krepostnost, umetnost, znanost, tudi delo za vnanji napredek in sploh delo za kakršno koli izboljšanje življenjskih pogojev, tehnično in gospodarsko delo, šport v vseh oblikah, povzroča zadovoljstvo in veselje.

Toda — in tu je usodna točka — brez Boga vse to veselje človeškega srca ne more izpolniti. V duši ostane praznina in vedno se ponavlja tista stara tragika človeškega srca: »sreče je prazno, srečno nič.« Vse izpolnjevanje in torej vse veselje ob tem izpolnjevanju ima smisel le v zvezi z zadnjim ciljem, zakaj na tega je vse obrnjeno in naravnano. Čim se pretrga v človekovem življenju vez z Bogom, vse čelenje izgubi pravo smer, zato ob vsem veselju ostane v duši nemir.

Ali ni to zgodba modernega človeka?

Moderni človek je izgubil Boga, zato pa ni več resnično vesel. Veselje beži pred njim in kar ga ugrabi, mu ne more dati pravega zadovoljstva. Lepo pravi Kepler: »Ni veselja v življenju brez veselja v Bogu.«

Brez Boga je človek kakor begun z mrtvega doma. Bega za veseljem, a za vsakim veseljem je prevara in tako živi v prevarah do zadnje največje prevare.

V krštanstvu je človek kakor potnik, ki se vrača domov. Težka je pot, a vesel je pozdravlja, saj ga vsak korak bliža domu. Truden je, a ne misli na utrujenost; žejen je, a tudi žeje ne čuti. Tam je dobri oče, tam ljuba mati, tam mili bratje in sestre.

Ali ni tako življenje kristjana, ki živi življenje vere? Vse trpljenje mu je ozarjeno z zarjo iz večnosti, vsa teža olajšana s spominom na dom, vsa grenkost olajšana s predokusom nebes. Dvome mu vzame molitev, grehe očisti pokora, moč poživi Eucharistija. »Njim, ki Boga ljubijo, vse služi k dobremu.« Celo smrt je le zadnji vzdih na trdnji poti, a potem konec trudov in bojov in blažena sreča in ljubi dom!

Že znatno toplejši, med burjo se je že mešal jug ter se je ledena skorja na cestah naglo odtajala.

Slabo vreme v svetogorski okolici

Konec minulega tedna in tudi prvi dni tekočega je kruti mraz sicer nekoliko popustil, raztogotila se je pa burja. Na vipavski strani trpe pod to žibo že tedne, zadnje dni razgraja pa tudi po tolimskih hriboh. Ob svetolucijski postaji so preživeli že mnogo bridkih dni. V ponedeljek, 9. februarja se je burja vgnezdila tudi v svetogorski okolici. Poje prav neprijetno pesem. V ponedeljek je vmes tudi rahlo snežilo in deževalo; po ulicah je nastala godlja, ki je mrzla in mokra, nezdrava za čevlje in delo. Ker zaradi suhe zime zelo primanjkuje vode, se ljudje dežja kljub temu vsele.

Naš baročni slikar Bergant je v stiski samostanski cerkvi naslikal znameniti križev pot

pesnica Vida Tauler pa je napisala krasne verzice k vsaki postaji. Pesmi in slike smo izdali pred kratkim v elegantno izdani knjigi, ki jo je opremila arh. Gizela Suklje

KRIŽEV POT

Knjiga velja 13 Lir
Globoko in pomembno delo za naš čas

Ljudska knjigarna v Ljubljani,
Pred Školijo šte. 5

Zberite knjige »Slovenčeve knjižnice«. - Vsaka knjiga broširana le 5 lir, vezane po 11 lir in 20 lir.

KULTURNI OBZORNIK

Dvatisočletnica rojstva Tita Livija

Na konec prejšnjega leta je padla dvatisočletnica rojstva latinskega pisatelja Tita Livija, ki je vsem, ki so obiskovali gimnazijo, dobro znan kot berilo iz rimske zgodovine. Toda prave slavnosti v počastitev tega velikega jubileja se bodo vršile šele letos ter so po vsem svetu že v pripravi v kolikor niso že v teku. Bivši docent za rimsko filologijo v Skopju pesnik Ton Smerdel, dobri poznavalec slovenske moderne književnosti, je napisal v hrvatskih listih za to priliko lep esej o tem velikem zgodovinarju velikega mesta (Ab urbe condita), iz katerega posnemamo naslednje podatke in misli.

Tit Livij se je rodil l. 59 pred Kr. v Padovi, v tedaj zelo naprednem mestu. V svoji družini so ga odgojili kot prave Rimljane svoje dobe, to je: v tesni navezanosti na tradicijo in nje ljubosumno čuvanje. Tradicija jim je bila vzor vse kreposti. Ko pa je Tit Livij prišel v Rim, je ostal tam vse življenje. Ob Libijevem rojstvu je bil Vergil star 11 let, Horac pet in Avgust tri. Cicero pa je vodil že ostre borbe s svojimi političnimi nasprotniki. Zdi se, da je Livij začel svojo zgodovino pisati v tistem času, kakor Vergil svoj ep Eneido. Domači prepri in vojske, ki jih je doživel v mladih letih, so ga navdajali v nado, da bo Avgustu uspelo zgraditi mir s pomočjo velike obnove, h kateri so priselili svoj obolus prav imenovani veliki pesniki. Kmalu po novi zmagi pri Akciji l. 31 pred Kr. je začel Livij pisati svoje veliko zgodovinsko delo,

ki je vsemu svetu znano pod imenom »Ab urbe condita. Od ustanovitve Rima«. Tedaj je bil Rim glava sveta, ki je vodil vse kulturne napore pri vseh tedaj znanih narodih; in v slavo tega Rima je Livij začel zbirati slavospeve na njegove resnične in neresnične, legendarne junake. Od 142 knjig tega ogromnega dela, so nam ohranili samo 35 knjig, to je prva dekada od začetka l. 753 pr. Kr. do 293, potem tretjo, četrto in prvi del pete deкаде (do l. 167). Iz drugih knjig so ohranjeni samo majhni fragmenti. Zeman je papež Nikolaj V. v XV. st. ukazal, naj iščejo rokopise Livijevih knjig po knjižnicah severne Evrope, kar še do danes ni uspelo. — S tem svojim ogromnim delom je Livij hotel svojim sodobnikom pokazati slavo starega Rima, ki je pa na več mestih idealiziral, dasi je hotel poudariti predvsem etično in vzgojno veličino junakov.

Pisec je mnenja, da moramo zgodovinsko delo od ustanovitve Rima šteti bolj kot med zgodovinska dela, med umetniška in književna. V njej je polno svetlobe in topline. Junaki Livijevega dela se kažejo kot mornarjem svetliniki v nevihti. Livij je bil tudi filozof poleg književnika, ter ima kot tak veliko večjo vrednost, kakor pa kot zgodovinar. Svojo knjigo je pisal v velikem navdušenju za ideale, ter mu je tudi uspelo, da je to svoje navdušenje prenesel na sodobnike in potomce. Njegov slog je poln ritmike, krasnih prispodob in tekočih fraz, pripovedovanje je zelo živahno ter zna navduševati, tako da lahko rečemo: Livij zna pisati epsko in dramsko, kot pesnik oživlja stare dogodke ter ni nikdar suhoparen, kakor so navadno zgodovinarji, dasi je kljub temu precej kritičen. Zato so njegove zasluge večje kakor pa njegove pomanjkljivosti. Štirideset let je Livij posve-

til svojemu delu ter se zato odrekal časti in kariere: živel je za bodočo naraščajo, katerim je hotel pokazati smer navdušenja za stare vzore, karžot jim, kaj morajo posnemati iz preteklosti, in česar se imajo varovati. Njegova velika koncepcija vsega dela ima za osnovno misel prepričanje, da samo čednost more rešiti narod. V tem pogledu je vzgojen in naravnost klasik.

V svojem uvodu pravi Livij, da ima namen prikazati, na kakšen način, po katerih ljudeh, s kakšnim življenjem in kakšnimi ustanovami — meščanskimi in vojaškimi — se je razvil tako cesarstvo, kakor je sedaj rimsko, in kako se je ta narod, gospodar zemlje, povzpelo do tega, da je skoraj začel trpeti od te svoje veličine. »Prav to hoče opozoriti tudi Vergil v svoji Eneidi in Horac v svoji »Rimskih odah«. Ta duh je vodil Livija, da je — ne toliko kot zgodovinar, temveč kot pravi pesnik v prozi, — zgradil Panteon rimskih junakov in postavil tako zgradbo, ki stoji na etodvainštridesetih stebrih — kakor se je izrazil Theodor Birt ter tako napisal epos v prozi, polnem domišljije in navdušenja ter plemenitosti.

Njegovo delo bero malo manj kot dvatisočlet, predvsem pa od l. 1469 dalje, ko je bilo prvič tatisnjeno v Rimu. To delo se ves ta čas stavlja mladini v zgled, kako je treba za domovino trpeti in tudi umirati, kadar je treba. Tako je postal slaven že v svoji dobi: Plinij opisuje, kako je neki oboževatelj njegovih del prišel iz daljnega Cadiza samo zato v Rim, da je videl pisca znamenitega veleleda; vse drugo v Rimu ga ni zanimalo. S svojim delom je postal Livij sinteza svoje dobe ter je ustanovitelj svojevrstnega zgodovinskega pisanja z izrazitimi stilističnimi vrednotami. Vzor v duhu in slogu pa mu je bil veliki Cicero.

Razumljivo je zato, da so ga prvi humanisti postavljali izredno visoko, ter je Dante, ki je postavil njegovega vrstnika Vergila za vodnika, označil tudi Livija za zgodovinarja, »ki se nikdar ne zmoti«, Petrarca pa ga smatra za pisatelja, ki »ima veliko dostojanstvo misli ter pravilno mero izraza in ki z živim slikanjem svojih junakov vzbuja navdušenje za te predstavnike vsega, kar je tipično rimskega«.

Tako se velikim Vergilovim in Horacovim slavnostim, ki so se vršile pred leti po vsem svetu, katerega kultura temelji na stari grško rimski kulturi, pridružuje letos tudi proslava Tita Livija kot velikega opisovalca stare zgodovine in starih vrlin, ki jih stavlja vsem potomcem za zgled širitve države in požrtvovalne ljubezni do domovine. Verjetno pa je, da bodo slavnosti omejene le bolj na rimski svet, katerega stare slave zgodopisec je Tit Livij.

Nova monumentalna izdaja najstarejšega rokopisa Horacijevih pesmi. Libreria dello stato — Državna knjigarna — v Rimu je izdala letos v razkošni opremi najstarejši rokopis Horacijevih del, ki se je ohranil v biblioteki Laurenziani v Firenzi pod imenom »Codice di Orazio«. Pisan je bil v X. stol. ter vsebuje vsa Horacijeva dela ter ima med vrsticami ter ob robu tudi mnogo pripomb in komentarjev, ki jih je napravil svoj čas Petrarca, nesmrtni posestnik nesmrtnih pesmi. Zato ima zbornik še dvojno vrednost. Ze od nekdaj so uporabljali ta rokopis učenjaki vsega sveta za svoje študije. Sedaj pa se je odločil Državni poligrafski zavod, da izda ta svetovno znani petrarkovski kodeks Horacija v skrbni reprodukciji v polikromski

Drobne novice

Koledar

Sobota, 14. februarja: Valentin mučenec; Iva-na Valoa, sveta žena in ustanoviteljica reda; Vital, mučenec; Antonin, opat; Felikula, mučenica.

Nedelja, 15. februarja: Faustina, mučenec; Jovita, mučenica; Georgina, devica; Jordan, opat; Agapa, devica in mučenica.

Lunina sprememba: Mlaj, 15. februarja ob 11.2 dopoldne, Herschel napoveduje spremenljivo vreme, sneg.

Novi grobovi

† Samotorčan Karolina, žena posestnika in mesarja v Gorenjem Logatcu, je izdihnila svojo dušo ter jo bodo pokopali danes v soboto ob 10 dopoldne na domačem pokopališču. Naj ji sveti večna luč! Njenim žalujočim svojcem izrekamo svoje sožalje.

† Uršula Pribožič, v Rajhenburgu je umrla 30. januarja 1942 gospa Uršula Pribožič v 89. letu starosti. Bila je dobra, skrbna krščanka mati 12 otrok. Bila je vdova po železniškem uslužbencu. Blag ji spomin!

Osebnosti

— Iz zdravniške službe. Izpit za specialista iz kirurgije je napravil v splošni bolnišnici v Ljubljani g. dr. Jože Žitnik iz Smarja pri Ljubljani z odličnim uspehom. Cestitamo!

Ljubljana

1 Cenj, naročnikom našega »Slovenca« v ljudno sporočamo, da je popolnoma nemogoče dostaviti vsem »Slovenca« že isto popoldne, ko izide. Kjer raznašalec stane v raju, ki mu je dodeljen, tam se lahko nekaj raznese, toda vsem je tudi tam nemogoče. Zato bo »Slovenec« dostavljen do nadaljnjega v jutranjih urah.

1 Peta sv. maša zadušnica z Requiemom za pokojnega g. Jožeta Gostinčarja bo prihodnji torek ob 8 zjutraj v frančiškanski cerkvi v Ljubljani. Njegovi bivši sodelavci vabimo vse prijatelje in znance pokojnika!

1 Kongregacija akademikov ima redni sestanek jutri, v soboto, 14. t. m., in sicer zjutraj ob 8 v frančiškanski kapeli. Iskreno vabljeni!

1 Poraba vode v Ljubljani. Ljubljanski vodovod ima z vsakim letom več dela in vsako leto tudi načrta več vode. To je razumljivo, saj se vodno omrežje redno razširja. Lani se je razširilo za 1238 metrov in meri ob zaključku leta 1941. 181.176 metrov. Na vodovodno omrežje je bilo lani na novo priključenih 118 hiš. Vsega skupaj je sedaj priključenih v Ljubljani na vodovodno omrežje 6200 hiš ali devet desetlin. Povprečno je porabila Ljubljana 17.805.000 litrov vode na dan. V vsem letu je bilo načrtanih 6.498.000 kubičnih metrov vode. Dnevno je odpadlo na prebivalca Ljubljane 190 litrov vode.

1 »Puščava bo cvetela« je naslov misijonski igri, ki jo bodo uprizorili v soboto 21. in v nedeljo 22. februarja v frančiškanski dvorani v Ljubljani. Snov igre je vzeta iz življenja katoličanov v Severni Afriki, iz življenja misijonarjev in njihovega mučeniškega dela. Na genijiv način nam riše zgodbo mladega Avgustina, ki se je odpovedal svetu, svoj ljubezni do Berberke Fatme, izpreobrnjene mohamedanke, in postal misijonar. Igra je dramatičnejša znanega misijonskega romana istega imena, ki ga je pred leti izdala misijonska v Grobljah. Na predstavi, ki bodo tri, že zdaj opozarjamo.

Slike za legitimacije v 24 urah

Vam izdelamo.

CATAR, Pod Rožnik c. V/37

1 Lepa zaloga živil. Mali kazenski senat je obravnaval zanimivo zadevo o večji zalogi živil, ki jih je skušal odpeljati 32-letni Viljem iz kleti neke vile v bežigradskem okraju. Prav na sveto noč, ko je vse tiho in doma, se je Viljem s svojim pomagačem spravil v isto klet skozi okno. Ven je prinesel prav čedno zalogo masti, mila, riža, paradižnika, konzerv, sardin, prave kikirije, golaževih konzerv in še drugih dobrin v celotni vrednosti 2.154 lir. Zasačil pa ju je v tisti vili stanujoči italijanski oficir. Prijel je vlomilca Viljema. Pomagač je pobegnil. Pred sodniki malega senata je zaradi zločina poskušenelega vloga obtožen Viljem priznal. Bil je obsojen na 10 mesecev strogega zapor.

1 Jutri v nedeljo ob 2 popoldne vsi v frančiškanski dvorani na veseligo »Upniki na plan«! Igrajo igralci frančiškanske prosvete, ki bodo igro ponovili tudi v torek 17. februarja ob pol 6 zvečer. Vstopnice v trgovini A. Stiličarji in na dan vsake predstave pri blagajni frančiškanske dvorane.

1 Namesto cvetja na grob pokojnega g. Ivana Seška, magistratnega ravnatelja v pokopju, je darovala rodbina Kunstelj, Ljubljana-Gorje Društvo slepih v Ljubljani 100 lir, za kar se Društvo slepih najtopleje zahvaljuje.

1 Nedeljsko zdravniško službo bo opravljal od sobote ob 20 do ponedeljka do 8 zjutraj mestni zdravnik dr. Debelak Guido, Bleiweisova štev. 62, telefon 27-29.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjini trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10; mr. Bohinec, Cesta 29. oktobra 31.

Cerkveni vestnik

Ljubljanski tretjeredniki. Zaradi novih določil o gibanju ljudstva, bomo v nedeljo 15. februarja začeli mesečni tretjeredni shod pol ure prej: Ob 3 popoldne bo serafinski sv. rožni venec, ob 4.30 pa bo govor. Po govoru bo slovesen sprejem novih članov in obljube novincev. Za sprejem se naj novi udje priprave po posebnem listku, ki ga naj vsak vzame, ako ga še ni, na samostanski porti. Listek naj izpolni in ga odda ravno tako na porti vsaj do 11 dopoldne v nedeljo. Vsi pripravljeni in novinci pa naj pridejo gotovo v nedeljo popoldne ob pol 3 v dvorano pri sv. Antonu, da uredimo zapisnike. Vsa druga navodila dobite v dvorani pred slovesnostjo. — Voditelj.

Gledališče

Drama: Sobota, 14. februarja ob 14.30: »O. ta mladina!«, Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol. — Nedelja, 15. februarja ob 14.30: »Petrekove poslednje sanje«, Izven. Mladinska predstava. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol. — Ponedeljek, 16. februarja: Zaprt.

Opera: Sobota, 14. februarja: Zaprt.

Mrakovo gledališče

Frančiškanska dvorana

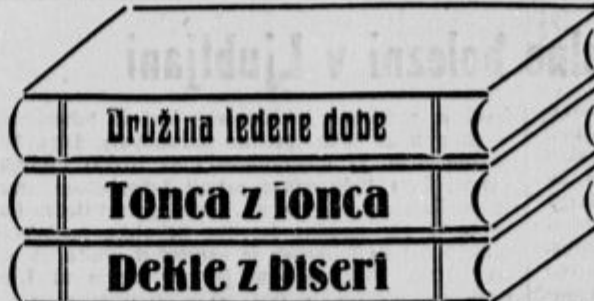
Nedelja, 15. t. m.: Slavnostni Finale. Dopoldanska predstava ob 10.30. Blagajna posluje v soboto od 10—12 in od 14—16, v nedeljo od 9 naprej. Cene znižane.

S Spodnjega štajerskega

V Rogški Slatini sta se poročila pred tamkajšnjim stanovskim uradom dr. Erwin Wennigerholz in Eva Ecker-Osom. Za priči sta bila: za ženina deželni svetnik Herbert Töschler iz Maribora, za nevesto pa njen oče Franz Osom, hotelir v Rogški Slatini.

Mariborske šole so zaprte do 16. februarja. »Marburgerzeitung« od 11. t. m. prinaša uradni razglas mariborskega deželnega svetnika Töschlerja, ki razglasi: »Zaradi velikega snega in iz tega nastalih slabih poti v šolo do vključno 15. februarja 1942 v nobeni šoli mariborskega okrožja ne bo šolskega pouka. — Redni šolski pouk se bo začel, če ne bo medtem kaj drugače razglašeno, v ponedeljek, dne 16. februarja 1942.«

V Mariboru sta umrla na svojem domu: Višji poštni kontrolor v pokopju Anton Gregorčič je umrl v visoki starosti 88 let. V Spodnjem Radvanju št. 41 je umrl 47 let star zasebnik A. Zonar.

so knjige »Slovenčeve knjižnice«, ki vas bodo v kratkem razveselile. — Naročite se, dokler je še čas, vsaj na drugo polovico »Slovenčeve knjižnice«

Življenjska pot najbogatejše Japonke

Žena ima v japonskem družabnem in javnem življenju še danes precej podrejen položaj; čeprav je sedanja doba silnega tehničnega razvoja v tem pogledu tudi japonsko ženo potisnila v ospredje in precej načela staro tradicijo. Med tiste redke Japonke, ki so se visoko dvignile nad ostalo japonsko žensko in ki igra danes veliko vlogo tudi v japonskem gospodarstvu in industriji, spada Jone Suzuki.

Jone Suzuki je bilo zelo siromašno japonsko dekle, kateri je življenje potekalo prav tako, kakor vsem ostalim japonskim dekletom. Ko je prišla v bogati dom trgovca Suzukija, je bila ravnotoka, kakor druge Japonke, dobra in poštena žena, ki se je vedno s strahopoštovanjem klanjala svojemu možu. Medtem so ji pa bile dostikrat misli čisto druge. Stalno je namreč računala, kako bi postala bogata. V dnevnih je niso zanimali politični in kulturni članki, temveč trgovski in gospodarski del. V mislih je stalno kupovala blago in ga prodajala dalje z dobičkom, denar je pa vlagala v nove spekulacije. Svoje misli je nekega dne razodela možu. Prošila ga je za dovoljenje, da bi lahko sama sklepala trgovske posle. Mož nato seveda ni pristal.

Trgovca Suzukija je nato kmalu umrl. S smrtjo moža pa prične roman tedaj javnosti docela nepoznane Japonke. Z majhnim premoženjem, ki ga je podedovala po možu, se je vrgla neumorno v trgovino. Še v žalni obleki je pričela zahajati na borzo in študirati tečaje in sklepati posle. Za vsako ceno je hotela kljubovati tradiciji. Najprej je prodala možovo posvetbo. Z izkupičkom je stopila pred ravnatelja tvornice jute in mu ponudila svoje sodelovanje, ki je pa njeno ponudbo gladko zavrnil. Odločne žene prve ovire pri vstopu v poslovni svet niso napravile malodušne. Ravno nasprotno. Še z večjo vnemo je hotela uresničiti svoje dolgotrajne zamisli in je pričela kupovati delnice omenjene tvornice jute. Kmalu je imela v rokah večino delnic. Z njimi se je pojavila pred ravnateljem podjetja, ki pa tokrat ni več mogel odkloniti njene sodelovanja. Kot prva Japonka je zavzela mesto člana v nadzornem odboru.

Velikanski obseg vojne pošte

Večina ljudi niti malo ne pozna obsega vojne pošte. Na daljnem severu imajo Nemci prav tako svoje vojne pošte kakor v Afriki ali na špansko-francoski meji, ali pri Leningradu, Moskvi, na Krimu, v Srbiji, Grški ali na Kreti.

Od Berlina do Kirkenesa na Norveškem meri razdalja 2000 km, do Leningrada 1300 km, do Moskve in Harkova 1600 km, do pirenejske meje 1500 km, do Krete 2200 km in do Severne Afrike 2300 km.

Te razdalje je treba premostiti z vlaki ali letali. Liste pošilja pošta z brzovlaki, zavoje pa s tovornimi vlaki ali s posebnimi vlaki za vojno pošto. Vsi ti posebni vlaki vojne pošte prevozijo vsak dan po 51.000 km, kar je več kot obseg ekvatorja ali ravnika.

Nemška vojna pošta ima vsak dan po 15 milijonov pošiljk v prometu in to 10 milijonov iz domovine na bojišča in 5 milijonov z bojišč na domovino. Vsak dan je treba računati na 2 milijona zavito. Če je kako pismo debelo povprečno 2 mm, je to skupaj debeline za 30.000 m. Če bi položili pismo poleg pisma, bi dobili 2200 km dolgo progo, to je toliko, kot je razdalja od Berlina do Krete. Če bi vse vagone, ki prevažajo pošto, sklopili skupaj, bi bilo to toliko, kot je oddaljenost od Grada do Maribora (6000 vagonov).

Na bojišča pošiljajo tudi časopise in je bilo odposlanih v 10 mesecih, to je bilo od aprila do novembra 1941, kar 250 milijonov časopisov.

38

Čeprav sem se dobro zavedal, da nisem umen, mi je ta pohvala vendar dobro dela.

»Da ne bomo izgubljali časa, hajdimo kar brž po tovariše!« je pripravljen doktor.

Cez pol ure nas je že lepo število trkalo na vrata pri Trobentaču.

Trobentač nas je jako lepo sprejel in je bil koj pripravljen, da nas bo učil godbe in je takoj imel prvo učno uro.

»Najprej vam bom pokazal, kako je treba igrati na tole trobento,« je dejal in snel s stene trobento, ki je visela ondi.

»Lejte, takole!«

Približal je trobento k ustnicam in je tako močno pihal vanjo, da so se mu lici napeli in sta bili ko dve žogi.

»Tru-ru-tu-tu!« se je oglasilo iz trobente tako gromko, da bi bil od strahu kmalu padel na tla.

Smrček, ki je stal najbližje pri Trobentaču, si je tiščal roke na prsih in je buljil v trobento.

Kazalo je, ko da bi ga bila trobenta oglušila. Tudi meni se je zadelo, da je godba preveč glasna reč.

Najboljši in najcenejši slovenski tehnik je »Domoljub«

Premog in petrolej na otoku Borneu

Na otoku Borneo, posebno pa na vzhodni obali, so domačini in kitajski podjetniki že zdavnaj kopali premog. Toda šele v začetku tega stoletja, in sicer potem, ko so se evropske družbe spravile na izkoriščanje zemskih zakladov, se je proizvodnja premoga zvišala, poleg tega pa so začeli vrtati zemljo tudi za proizvodnjo petroleja. Kakor bi trenil, si je otok Borneo pridobil ime, kako je važen glede na petrolej in premog. Zlasti pa v poslednjem desetletju, ko je posebno Japonsko zalagal s petrolejem. Nekaj ducatov kilometrov od malega pristaniškega mesta Samarinda, ob dolnjem teku reke Mahakam, smo zagledali kar v rekah ali na obalah tu in tam ležati premog. Kar smešno nam je bilo videti, kako so naši nosači, ko smo počivali, pobirali koščke premoga iz reke in si ga spravljali za kurivo. Sicer pa je tudi v rudnikih pridobivanje premoga na Borneu jako preprosto. Tu so prav navadni rovi, obiti s preprostimi deskami in delavci donajajo premog v navadnih košarah iz jaskov.

Nekoga jutra se je skupina častnikov pešala v spremstvu nekaterih sorjakov v enega izmed rudniških rovin in smo imeli rudniško laterno v rokah in usnjato čepico na glavi. Ure in ure dolgo smo hodili po potih med grmadami premoga, ki so bili zloženi več metrov na debelo; vse povsod nas je obdajal hrup in trušč klavir. Toliko je tega zaklada v tej zemlji, da ga lahko kar na prostem kopljejo in sproti nalagajo na vozove.

Samarinda, ki je žemzorska luka ob reki Mahakam, je poglavitnega pomena zaradi uvoza vseh mogočih potrebščin za vse pokrajine ob tej reki. V prvi vrsti pa uvažajo rotan. Zato pravijo domačini: »Samarinda živi in umrje z rotanom«. Tam pa, kjer izvira petrolej, ali kjer ga čistijo, ima Borneo popolnoma drugačno obličje, tako da se človeku dozdeva, da ni mogoče, da je na tem otoku, kjer je sicer sama praznina, a na teh področjih je pravi evropski vrvež. Največ petrolejskih črpalk je ob reki Sangga. Sangga. Tu vse mrgoli črpalnih stolpov, delavnic, tankov, naselišč kulijev in hiš uradnikov in uslužbencev. Vse povsod je živahno in živo. Toda le nekaj ur hoda, pa je že pragozd, pa spet nekaj, pa je kultura, nato spet divjina in dalje spet industrija. Tako se menjava podoba tega otoka na tej 150 kilometrov dolgi črti petrolejskih vrelcev od Mahakama do kraja Balikpapan, kjer je največ rafinerij in kjer zlagajo petrolejske tanke na ladje. Po več dni dolgo bi lahko hodili ob petrolejskem vodu. Dozdevalo se je, da ga ne bo nikoli konec. Po ceveh se je pretakalo najdragocenejše zlato tega časa — petrolej, ki je spreminil naravnost mrtvo obrežno pokrajino v najbolj gospodarsko središče tega otoka. Prav Borneo se začneja torej šele zadaj za gričevjem Balikpapan, kjer je po več dni, tednov in mesecev hoda daleč sama praznina. Praznina, pragozdovi in divjina, ki je ne moti noben dim petrolejskih tankov, noben ropot rudnikov, pa tudi noben dih kake kulture.

Ladijske spremljave

Tri važna področja na poti ladij v spremljavi

Ne mine skoraj dan, da ne bi čitali v tem ali onem vojnem poročilu o napadih letalstva na ladijske spremljave ali konvoje, ki prevažajo hrano, predvsem pa orožje in strelivo za posamezne vojskujoče se države.

Vsem je znano, da je ladijska spremljava,

žena, toda zgodi se vendarle lahko, da natovarjanje ladij opazi tudi oseba, ki je lahko v službi sovražne države in, ki potem hitro obvesti o tem sovražne podmornice, ki preže na ladje izven pristanišča. Ladje so potem, ko so zapustile pristanišče, še bolj združene in imajo zato podmornice lažje delo pri svojem uničevanju. Zato pa tudi spremlja ladje iz pristanišča še močnejše bojno ladje, ki se potem delno zopet vrne nazaj, delno pa spremlja trgov. ladje na vsej poti.

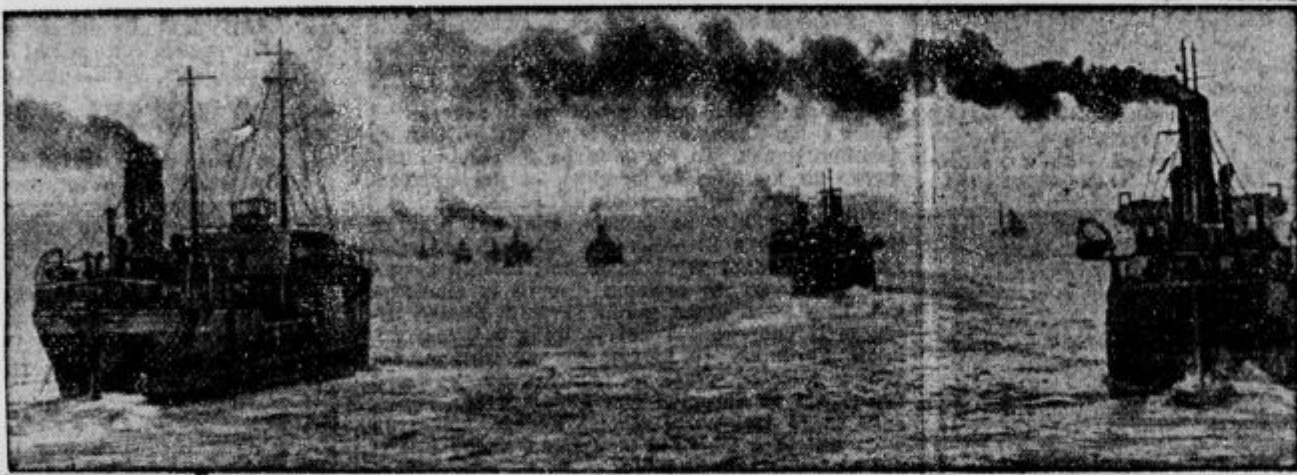
V drugem področju, t. j. na odprtem morju, se ladje malo razkrope in ne plujejo v preveliki bližini druga poleg druge. Nevarnost sovražnega napada je manjša, razen če ne zadenejo na kako sovražno križarko. Brez nevarnosti pa tudi tu ni, ker je vedno tudi na odprtem morju več velikih prekoceanskih podmornic, ki budno pazijo na vse morske poti.

S prihodom v področje blokirane države, ladijska spremljava zaide v najnevarnejše, tretje področje. Ladijska spremljava mora biti tu pripravljena na vse. Tu so skoraj neizogibna najnevarnejša srečanja. Sovražnik jih lahko napade s težkimi križarkami, oboroženimi motornimi čol-

Letala so opazila spremljavo in pričenjajo napadati

skupina trgovskih ladij, ki pluje po morju v spremstvu močno oboroženih bojnih ladij in prevažajo blago iz enega mesta v drugo. Pod zaščito bojnih ladij je v spremljavi dostikrat do 40 trgovskih ladij. Lahko jih je pa tudi še več. Tako velike skupine trgovskih ladij spremlja tudi močno bojno ladje, ki je za borbo na morju dobro opremljena s protiletalskimi topovi, ostalimi topovi, podvodnimi napravami za iskanje sovražnih podmornic, letali in podmornicami. Vse bojne ladje, kakor tudi trgovske, so v stalni ladijski zvezi ter se medsebojno sproti obveščajo o vseh pojavih na morju.

Potovanje trgovskih ladij v spremljavi dele v tri področja. V prvo področje zaidejo trgovske ladje takoj, kakor hitro zapuste pristanišče, v katerem so prezele blago. To področje je zelo nevarno. Vsa pristanišča so sicer dobro zastra-

Ladijska spremljava na odprtem morju

Janez Vodopivec, župnik

Vzori in boji

Nekaj spominov na rajnega prof. dr. Franceta Trdana ob polletnici njegove smrti

† 12. 8. 1941

Kakor da bi slutil svoj odhod tja, od koder ni vrnitve, je prišel nekaj dni prej v semenišče, kjer sva z župnikom Lovšinom dobila začasno pribežališče, potem ko sva prišla iz Hrvaškega. Kako bi mogla s tovarišem Tonetom Lovšinom misliti, da je njegov odhod tako blizu? Prišel je bil po slovo.

Prišla sva v Alojzijevešču skupaj. Od tedaj sva 10 let delila dobroto in težave dijaškega življenja. Bil je značjak tak, da si si ga želeli imeti za prijatelja. Odkrit, kakor pravi evangelij »Izraelce, v katerem ni zvižaja« Sovražnika ni imel. Bil je prijatelj, da bi ga mogel primerjati prijatelju velikega sv. Avgušтина Olimpija ali Nebridiju. S svojo pristno ribniško šegavostjo nas je vedno spravil v dobro voljo in pregnal skrb ter malodušnost.

Dijak se mora učiti vseh predpisanih predmetov, to je neizprosni »hočeš, nočeš«, vendar imajo mnogi še svoje priljubljene predmete, za katere več časa žrtvujejo in kažejo več nagnjenosti zanje. Nekaterim je priljubljena fizika, drugim matematika, tretjim jeziki ali podobno.

Trdanu je bil priljubljen predmet zgodovina. Imel je pa tudi spomin za letnice. Kolikokrat sliši pri dijaki: »Letnice mi ne ostanejo v glavi.« Trdan jih je obdržal, da smo se čudili.

Od Alojznikov se je zahtevalo vzorno vedenje in dober napredek v šoli. To je bilo kakor samo po sebi razumljivo. V zavodu imajo gojenci nad-

zorstvo, prefekti jih izprašujejo, težavna mesta razložijo, gmotnih skrbi nimajo, torej se morejo neovirano posvetiti učenju. To je alfa in omega njihovega prizadevanja in zaposlitve. Seveda se mora računati tudi čas za verske vaje, ki so največjega pomena za duševni in moralni razvoj mladega človeka. Koliko dragocene časa in energije potrošijo zunanji dijaki, ko se ubijajo z inštrukcijami! Alojznikom tega ni bilo treba. Umljivo, da se je od njih zahteval dober napredek v šoli. Kjer se kaka glavica investira, se po pravici pričakujejo koristi. Ob koncu polletja smo na podlagi šolskih naznanil morali dati pred vodjo in prefektoma račun, koliko je kdo napredoval. V pretres se je vzele tudi, koliko bi lahko napredoval, pa ni. Trdan je bil odlični učenec, bil je pa tudi priden. Čas za študij je vestno porabil.

Vodja Alojzijevešča je bil v našem času dr. Josip Lesar, izvrsten vzgojitelj. Imel je akortiteto kakor malokdo. Tudi za učenega smo ga imeli in bali smo se ga, kaj. Tako kaj, imel je ljubezen do mladine. Tako kaj — rekli smo mu »ata«. Dosegel je visoka mesta, dasi po odlikah ni hrepel in se ni silil v ospredje. Bil je poznejši vodja bogoslov, semenišča, profesor svetega pisma nove zaveze, član dežel. šol. sveta, papežev komornik in stolni kanonik. Pri pri sru mu je bil naš napredek, ker nas je ljubil po očetovski.

Razumljivo, da mu je bil Trdanov napredek posebno pri sru, saj mu je bil stric. Želel je pač, da bi mogel biti na svojega nečaka ponosen. Pri vsem tem pa ni užival Trdan nobenih privilegijev.

Nekateri so hoteli vedeti, da se daje Alojznikom Ribničanom prednost, kar pa ni bilo res. Res pa je, da so bili vsi odlični gojenci.

Znana je zgodba o krepostni materi iz rimskega plemstva, o materi obeh Grakov. Nekeč jo pride obiskat imenitna gospa, žena senatorja. V pogovoru se ta hvali s svojimi zakladi in dragulji in reče plemeniti matroni, naj ji tudi

Zimsko sonce

Letošnja zima spada med najostrejšje. Debela snežna odeja pokriva spečo naravo, na rekah plavajo plasti ledu, drevje pa cvete vsako jutro v blestečem se ivju. Snega, ki pade v tednih okrog božiča so ljudje veseli — pozdravljajo ga zlasti otroci in športniki — v februarju pa se željno ozirajo proti nebu, kakor da bi prosili po znani narodni pesmi: »Sijaj, sijaj sončece, o sonce rumeno...«

Le počasi dobiva sonce spet svojo moč. Skozi meglo gledajo ljudje rdečkasto oblo, ki prodre do svoje varovanke šele v pozni dopoldanski uri. Ko zavlaži zunaj svetloba, ko oživi ivje v prelesti tisočih kristalov, postanejo otroci nemirni. Instinktivno hitijo proti oknem in prosijo, da bi jih poslali v naravo. Dobre matere jih naložijo na sani in potegnejo k bližnjemu klancu, kjer uživajo v soncu in snegu.

Ljudje postanejo vedrejši, sonce pa dobiva vedno več moči. V prvih dopoldanskih urah je drevje spet golo, sneg na strehah kopni, tu pa tam vidite kos suhe poti. Sonce in zima se začne boriti za oblast nad zemljo. Zjutraj škriplje pod nogami, popoldne so pota vlažna in kašasta, zvečer pa spet zmrzuje. Sneg, ki je bil večerj še nov, suh in lahek kot pena, postane čez dan lep, čez noč pa dobiva tanko skorjo. Vsak dan ga bo vzelo nekaj centimetrov, kmalu bomo imeli samo še star sneg, ponoči sren, čez dan pa kašo ali zrnovec.

Vse lepše je v tem času v gorah. Tam ni megle in ni oblakov. Zgodaj zjutraj zagleda vrhove smrek, ki so kakor pozlačeni, za tem pa je med belo odejo in modrim nehom tista sijajna svetloba, ki daje hribovcem in športnikom zdravo zagorelo barvo. Na prisojnih straneh sneg kar vidno kopni. Kmalu zagledaš vresje, tu pa tam prerije ovenelo listje sveža glava teloha. Z veseljem jo pogledaš. Moč zimskega sonca čutiš v njej, pomlad ti oznanja.

S teki čez drn in strn so začeli

Za športnike, ki so čez zimo počivali, je nujno potrebno, da začnejo čim bolj zgodaj s teki čez drn in strn. To velja zlasti za atlete, nogometaše in veslače. S teki v čistem zimskem zraku morajo spet okrepiti svoje mišice, osvežiti pljuča in navaditi srce na hude napore. Tak teki pomenijo prebujenje telesnih sil in zbiranje novih moči za bodočo sezono. Šele potem, ko so se nekaj tednov znojili v tekih, postanejo zreli za redne treninge na zelenih poljih, v veslaških čolnih, kolesih in podobno.

Letošnjo sezono gozdnih tekov so otvorili v Berlinu. V Tegeler Forstu so startali veslači na 6 km, v Grünwaldu pa je priredil SC Charlottenburg gozdni tek za lahkotnike. Atleti so tekli na 3 km in na 6 km. Na krajši progi je zmagal Giesen v času 9:16,6 minut, na daljši pa Kloss v 19:58,8 minut.

V Bochumu so tekli na 6300 km dolgi progi okrog mestnega parka. Zmagal je Legge (ASV Köln) v dobrem času 19 minut 34 sekund.

Smuči na bojišču

O vprašanju, kako uporabljajo smuči na bojišču, poroča nemški dnevnik »Donauzei-

ni, ki kot strele švigajo po morju, podmornicami, bombniki in strmoglavci, ki neusmiljeno bijejo ladje pod seboj ter jih pade po morski gladini kot kragulji ostale ptice, dokler jih s svojimi zadetki ne pošljejo na morskno dno. Ladje iz spremljave se v takem slučaju hitro razkrope in razbeže na vse strani ter se pred napadalcem na begu branijo tudi s svojim razpoložljivim orožjem ali se pa popolnoma izročajo v varstvo bojnim ladjam in gledajo samo to, da čimprej pridejo do namembnega pristanišča.

Sport

tunge naslednje: »Nemški športniki so z veseljem dali svoje smuči na razpolago vojakom. Oddelkom, ki se borijo v sovjetskih snežnih puščavah, bodo služile smuči prav koristno. Takoj, ko so dospeli pošiljke na bojišče, so začeli s smučskimi vajami. Za številne vojake, ki vršijo svojo dolžnost na Vzhodu, so predvideni kratki smučski tečaji. Posebno velja to za pehoto in pionirje, ki se morajo navaditi zmagovati na smučeh večje razdalje, ki so večinoma ravne in blago valovite. Po teku na smučeh, morajo ostati oddelki pri moči in sposobni za borbo. Hitrost premikanja na smučeh mora biti večja od one, ki je določena za pehoto. Najboljša priprava je v turnem smučanju. Že po kratkem treningu morajo teči 3 do 5 km, pozneje pa obvladati tudi dolge proge od 30 do 50 km. Ogledniški oddelki, poročevalci in bolničarji, so deležni posebnih vaj v obvladavanju smučk.«

Stoletje smučanja na Blokah. Pod tem naslovom je izšla v novi številki ilustriranega mesečnika »Olske« obsežnejša razprava o zgodovini slovenskega smučanja na Blokah. Članek, katerega je napisal Drago Ulaga, je ilustriran z izvirnimi fotografijami Badjuringa filma o Blokah.

Baldur von Schirach, državni vodja na Dunaju, je povabil 39 tekmovalcev in jim izročil v znak priznanja za športne zasluge zlate znake. Ob tej priložnosti se je zahvalil dunajskim športnim pravdom za njihovo uspešno udeleževanje in jih bodril k novim uspehom.

Ustaška mladina se bo udeležila državnega mladinskega smučkega prvenstva v Italiji. Glavni dan tekmovalja bo v nedeljo 15. t. m. v Asiagu.

Nemški prvak v petoboju, nadporočnik Joachim Schröter, je padel na vzhodnem bojišču. Schröter si je priporil prvič nemško policijsko prvenstvo v petoboju leta 1938 v Lübecku, zmagal pa je tudi leta 1939. in 1940.

Švicarsko prvenstvo v smučem teku na 50 km. V Fischenthalu so priredili Švicarji svoje letošnje državno prvenstvo v smučem maratonu. Izidi so bili: 1. Borghi 3 ure, 28 min. 46. sek.; 2. Freiburghaus 3:33:40.0; 3. Schoch 3:34:35.0. Presenetila je zmaga Borgheja, ki je potisnil lanskega državnega prvaka Schocha na tretje mesto.

Dobro so se odrezali hrvatski igralci namiznega tenisa, ki so se udeležili slovaškega državnega prvenstva v Bratislavi. Dolinar (Zagreb) si je priporil prvenstvo poedincev, z gđc. Pečnikovo pa je zmagal v tekmi parov.

V cirkusu

»No, kaj si zdej srečna z novim možem?«
»Pa še kako! Vsak večer me med sedmo in osmo uro nosi na rokah.«

Tat je imel smolo

Nekemu zdravniku je bil ukraden kovčeg s kulturami legarjevega bacila. Lastnik je takoj obvestil policijo o tej izgubi. Po radiu so naprosili tatu, naj vrne kovčeg, ker je njegovo vsebina take vrste, da bi lahko številne ljudi zastrupila z bacili legarja.

Cez nekaj časa je dobila policija sporočilo, da gre po kovčeg lahko v neko nenaseljeno hišo. Kovčeg — k sreči ni bil odprt. Tat je pustil pri kovčegu listek, kjer pravi, da naj oprostijo zaradi skrbi, ki jih je nehote povzročil s svojo nerodno krajo...

ona pokaže svoje dragulje. Plemenita žena pokliče svoja dva sinova, pokaže nanju in reče: »To so moji zakladi, to so moji dragulji!«

Res vsa čast dobrim vzgojiteljem! Pa tudi njih plačilo bo veliko, saj pravi sv. pismo: »Tisti, ki mnoge poučujejo v pravici, se bodo svetili kakor zvezde na vse veke.« (Dan. 12, 6.) Mnogi gojenci niso sicer hvaležni za to, kar so prejeli, nekateri pa so hvaležni vse svoje življenje. Največje plačilo vzgojitelju pa so dobri gojenci, ki jih je vzgojil za vse viharje življenja.

Vodja Lesar nas je pridno odraščal od takega berila, ki je vzgojno brez koristi. Za dijaka je priporočati študij zgodovine, jezikov, matematike. Tak študij vzgaja za samostojno misljenje. Tudi politika, bodisi kakršna koli, ni za dijaka. Resen študij jezikov, matematike, zgodovine usposobi dijaka za bodoči poklic v življenju in obrodí dobre sadove.

Trdanu ni bilo za prazno branje romanov in podobnega, ljubil pa je zgodovinske knjige in zgodovinske snovi. Že v Alojzijevešču je vzljubil zgodovino kot predmet, ki si ga je pozneje izbral, ko je šel na univerzo usposobit se za gimnazijskega profesorja.

Pri »Domačih vajah«, kolikor se spominjam, Trdan ni sodeloval. »Domače vaje« so bile periodični list, kjer smo priobčevali gojenci sestavke različne snovi: Pesmice, črtice, celo romane in umetniške vinjete ali skice (Fr. Pečarič). Izhajale so na 14 dni. »Domače vaje« so prinašale šaljive prigodnice kakor tudi modroslovne snovi. Slednje izpod peresa Martina Pečariča. Na široko je bila zasnovana povest »Uporniki« (Ivan Lah). Lep pisateljski talent je kazal Janez Urban, ki se je podpisoval s psevdonimom »Covelc«. Njegove črtice so obetale mnogo. Žal, da je v VII. gimn. razredu podlegel jetiki. Svoj čas je skoraj ni bilo številke »Dom. vaj«, da bi se ne bil oglasil C. M. (Ciril Metod). Bil je to Ciril Ažman.

Neumevno mi je, kako da urednik »Domačih vaj« (Štular, Podbevšek) ni pridobil Trdana za sodelovanje. Saj je v šoli pisal slovenske naloge odlično in pozneje je pisal v slovenske liste in v ameriško »Ave Maria«. Tudi v hrvaščini je napisal poročilo o katoliških misijonirih. Spominim se, kako je nekeč prof. Bartel pohvalil njegovo slovensko nalogo, ko je prinesel popravljene zvezke nazaj. »No, to se lahko bere in z užitkom,« je rekel Peržantek (tako smo ga ruglo nazivali). »Kaj si pa napisal, da je bilo profesorju tako všeč,« smo vprašali Trdana. »Napisal sem o popotniku, kako se bliža domači vasi, kako se oveseli, ko zagleda zvonec domače cerkvice, kako se mu milo stori, ko vidi dim se dvigati iz dimnika domače hiše in podobne reči.« — »Koliko strani si napisal?« — »Osem.« — »Pa zmeraj pravi profesor, da ne mara dolgih nalog. Tri strani, pravi, da mu je dosti. Vedno zabija: Le kratke naloge pišite! Zdej pa vidimo, da je resnični latinski rek: »Non jurare in verba magistri! Ne prisegaj na učiteljeve besede!«

Pred leti sem v Celju dobil sošolca iz gimnazije dr. B. Bil je sodnik v Celju. O njem so nekateri rekli, da zna na pamet vse Prešernov. »Krst pri Savici«. Med drugim sva s tovarišem govorila o sošolcih iz gimnazije in on pravi, da naš razred ni dal ne pesnika, ne pisatelja, ne kakega pomembnega politika (nekoliko politika je pač vsak izobraženec). To je res! Dal pa je ta razred (absolviral leta 1904 na I. dr. klasični gimnaziji v Ljubljani) nekaj mož, ki so zavzeli precej vidna mesta, kakor je na pr. mesto stolnega kanonika, ljubljanskega župana, ravnatelja bivše Banovinske hranilnice. Ta letnik je dal prešernolovca pok. dr. Puntarja, dal nam je dva učenjaka-zgodovinarja: avtorja »Zgodovine slovenskega naroda« in — dr. Franceta Trdana. Da ni imel težkega učiteljskega posla, ki nalaga skrbno pripravo za šolo, bi nam bil kaj napisal iz zgodovinske stroke. (Konec prih.)

Francesco Perri:

61

Neznani učenec

Zgodovinski roman iz Kristusovih časov. Prevedel dr. Joža Lovrenčič.

»Scilini psi, Scilini psi so jo požrli!...«
Iz teh besed in še drugih, ki so bile zmedene in so ji jih pozneje nekako izvlekli iz ust, so sklenili, da se je ladjica približala Scilini čerem in da je tedaj grozna pošast, ki je čakala v zasedi veslače, planila iz vode, razbila ladjico in požrla vse, ki so bili v njej.

Samo Jokasti se je posrečilo, da se je plavajoč rešila.

O taki nesreči je bilo takoj treba obvestiti vojaško poveljstvo. Silenciarij se je najprej posvetoval z vrtnarjem, potem pa, čeprav je že minila polnoč, vzela s seboj Jokasto, kakor je bila še vsa premočena, in šel z njo k upravitelju, da bi mu sporočil žalostno novico.

Tudi na vojaškem poveljstvu je bilo v trenutku vse pokonci. Eskadra vojakov je takoj odšla z ladjami na morje. Tudi Jokasta je šla z njimi. Veselili so na vso moč na kraj, kjer se je zgodila nesreča.

Ob svitu bakel so videli, da plava po vodi par starih vesel, Varilijina halja in Kiparijev plašč. Sicer pa je bilo vse okoli mirno, samo pri Scilini čeri, ki je temno kipele iz črne vode, se je slišalo vsakotoliko zamolklo grgranje sikajočega vrtinca, ki so ga nenadoma zakrile razburkane pene. »Počasi je eita,« so menili vojaki, »da bi se bližali, in gledali strahoma proti čeri,« za nočjo je dobila svoj plen!

6.

Medtem je cisium, na katerem sta se odpeljala lažna Puničanka in trgovec in je odšel pod večer

iz mesta, hitro vozil vso noč proti rtu Leukapetra. Proti jutru se je prikazal tempelj Venere Zefirske, ki se je bel kakor cvetni venec dvigal na skrajnem koncu predgorja, ki se imenuje danes Spartivento. Bili so že izven regijskega ozemlja in razne varnostne zadeve, ki so se jih dotlej iz previdnosti držali, so lahko opustili.

Varilija — zakaj Varilija je bila tista, ki je sedla v cisium in se s trgovcem odpeljala iz Regija — je hotela obiskati tempelj boginje ljubezni in jo prositi pomoči, da bi s svojim podjetjem uspela. Svečeniški so bili že pri svojem delu in so pomivali tlak in ga pometali z mirtovimi vejami. Z morja so okoli kleti krožile jate galebov in se tehtali v svežem jutranjem vetru.

Varilija je bila opogumljena in v noši sirijeke sužnje s tremi einjimi zvezdicami na čelu in na kličah se je zdela lepša. Bila pa je nekoliko nemirna. Rada bi vedela, če se je igra na morju posrečila, zlasti če so se brez nezgode rešile osebe, ki so bile pri vsem zaposlene in so ji pomagale. Kiparis, Ioesa, Puničanka in mala Jokasta, ki so vedeli za njeno skrivnost, bi morali hliniti brodom in se rešiti s plavanjem. Potem bi morala Jokasta spraviti vse pokonci, drugi trije pa naj bi na kak način prehodili pokrajino, izogibajoč se mesta, in se spet z njo sešli prav pred templjem Venere Zefirske.

In res, Kiparisu in dvema sužnjema se je posrečilo, da so prišli na obalo, in medtem ko je Jokasta tekla v Pozejdonov zaliv, da bi razglasila nesrečo, so se odpravili čez gore. Njihov načrt je bil, da bi obšli mesto, dosegli gozdne griče, ki so ga obdajali, in se spustili potem proti rtu Brečiju po cesti, ki je vodila na rt Leukapetra. Tako so tudi šli, najprej po suhem progu nekega hudo-urnika, potem so čez kako uro prišli do gričev, ki so bili vsi porasli z bujnimi oljkovimi gaji. Naenkrat pa so oljke in druga sadna drevesa prene-

hala in začel se je gozd. Velikanski hrasti z ogromnimi debli, pinije in bresti so v dolgih vrstah rastle po griču. Svet je bil povsod neobdelan in ob precejšnji svetlobi zvezd so se belile na debela pribite živalske lobanje: goveje, jelenje in neresje.

Med dreviem je vladal popoln mir, samo sem in tja je bilo slišati godrnanje polhov, ki so skakali z veje na vejo, in enakomerno oglašanje uharice.

Togi od vlage, so vsi trije sužnji previdno nadaljevali pot skozi gozd, se vea ko toliko ustavili in poslušali. Nenadoma je močan, tožek glas prekinil tišino:

»Hekas, hekass este bebeloi!...«

Sužnji so prestrašeni obstali. Klic se je dvakrat ali trikrat strahotno ponovil v gozdni temi. Zdelo se je, da se bliža, potem se je slišal bolj oddaljeno in zamrl.

Vsi trije so se brez diha stisnili za neko deblo. »V etvi gozd smo zašli,« je rekel Kiparis prestrašeno. »Če nas zalotijo stražniki, nas bodo krizali.«

Zenski sta se tresli in sklepetali z zobmi.

Res so prišli v Saltus Reginorum, kamor je bilo neposvečenim strogo prepovedano stopiti. Kar so slišali, je bil klic nočnega čuvaja, ki je oznanjal, da je tod svet kraj.

»Odestranite se. neposvečeni!...«

Sledeč šumenju morja, so se spet spustili nizdol proti gričjem, se zadržali ob vsakem glasu, se skrili za kak grm, a samo še dvakrat so slišali čuvaljev klic: »Hekas, hekass este bebeloi!...«

Medtem se je začela voda v ožini erebriti. Jutro se je zorilo. Podvzivali so se, prišli iz gozda in potem nadaljevali spet pot med oljkovimi gaji.

Od jutra do devete ure so hodili v vročem soncu čez polja, kjer so se oglašale gnali skržati in so peli kosci, in šele proti večeru so zagledali Venerin tempelj.

Varilija je bila že vsa zaskrbljena. Vse mo- goče in nemogoče je domnevala. Mislila je, da je kaka neprevidnost preprečila uspeh njene igre, da jo je kdo v višji izdal, ali da je neizkušena mala Jokasta onemogočila izvedbo načrta. In še je mislila, da je katera izmed njenih žensk, hoteč plavaje doseči obalo, utonila. Ta misel jo je mrlično vznemirila.

Končno so vsi trije sužnji prišli, zasopli sicer, a zadovoljni, da jo spet vidijo. In Ioesa ji je podrobno pripovedovala, kako se je vse odigralo, in ji zagotavljala, da je glede Jokaste vse v redu. Nihče v vili da ni ničesar opazil in da niso tudi ničesar takega napravili, kar bi moglo vzbuditi najmanjši sum.

Lokrijski pristan ni bil daleč. Izpred veže Venerinega templja so se videli jambori ladij, ki so bile tam usidrane, in mesto Kavlonija, ki se je širilo ob vznožju gozdnatih gor.

Ko so se sužnji okrepčali, je Varilija spet sedla v cisium in se odpeljala proti pristanu, kamor so prišli še pred mrakom za njo vsi trije sužnji, a peš.

Ladja, katero je odpelala Urganulija iz Ostije, je že nekaj dni zasidrana čakala. Bila je kampanjska jadrnica, ki je imela na prednjem koncu sinje pobarvano širino in pod njo ime kumejske Sibile: »Amalteja«.

Varilija je prišla do ladje in želela govoriti s krmarjem.

Ko jo je krmar, ki je bil mornar iz Baj, zagledal, je takoj vedel, za kaj gre, in se je priklonil ter rekel:

»Gospa, če si ti Urganulijina prijateljica, bodi tako dobra in povej mi geslo.«

»Tectix,« je šepnila Varilija.

Krmar se je znova priklonil: »Gospa, na razpolago sem ti. Vkrcaj se, najlepšo noč bomo imeli.«

Zimsko škropljenje sadnega drevja

Zadnji čas je, da pripravimo vse potrebno za škropljenje drevja.

Ker bo letos tudi sadje naš vsakdanji kruh, naj ne bo nikogar, ki bi opustil zimsko škropljenje.

Ogromna škoda, ki jo napravijo razni škodljivci živalskega in rastlinskega porekla po naših sadovnjakih, je tako velika, da je le težko precenimo. Pomislimo samo na cvetočera, ki čestokrat uniči nad tri četrtine pridelka; jabolčnega črva, ki je kriv črvičnosti jabolč in hrušk; zimskega pedica, ki požre do golega nežno cvetje in listje; dalje imamo vse polno raznih uši, kaparjev, škrlupa itd. Zanimivo je, da nam uničijo razni živalski zajedalci skoraj tretjino celotnega sadnega pridelka. Pa saj ni čudno, ker se pojavlja po naših sadovnjakih čez 1700 vrst samih živalskih škodljivcev. Seveda, če bi vsi ti prišli na svoj račun, tedaj bi nam ne ostalo niti eno jabolko. Da pa se rešimo teh nadležnežev, moramo sadno drevje pravilno gojiti, oskrbovati in redno škropiti.

Zimsko škropljenje sadnega drevja je pri nas že precej v navadi. Vendar še prav mnogi delajo docela napačno. S tem, da že v jeseni prebelijo debela sadnih dreves z apnom, ne uničijo sadnih škodljivcev, marveč jim med razpokanim lubjem pripravijo le primerno prezimovališče. Pred škropljenjem je treba vzeti v roke žago, nož, ščet

in strgalo ter temeljito očistiti drevo. Najprej odžagamo vse nalomljene, suhe, rakaste, progaste, nenaravno rastoče in bolehe veje. Potem ostrgamo deblo, da se odloči suho lubje, lišaj in drugo. Zdaj šele temeljito obrizgamo vse veje, vejice in deblo z dobrim in primerno močnim škropivom.

Z zimskim škropljenjem sadnega drevja uničimo neprimerno več sadnih škodljivcev kot sicer, ker lahko rabimo mnogo močnejše škropivo, ker drevje še ni odgnalo brstov. Predvsem pa uničimo zimskega pedica, zalego jajčec listnih in krvavih uši, bolšice, prsteničarje, razne molje, stenice, kaparje, cvetočera in druge. Tudi razne glivične bolezni, lišaj in mah zatremo z dobro opravljeno škropitvijo.

Zanimivo je, da škropljena drevesa nekoliko kasneje odženejo, kar je posebno dobro zaradi poznih pomladanskih slani. Tudi brsti se enakomerno in hitreje razvijajo. Opazilo se je, da učinkuje zimsko škropljenje ugodno na rodovitnost drevesa in marsikatero drevo, ki je prej ali slej slabo rodilo, je po prvem zimskem škropljenju bilo bogato obloženo s sadjem.

Vprašanje nastane, s čim naj škropimo pozimi, da bomo dosegli res dober uspeh? Z apnom, kakor smo že omenili, ni nič, ker je le slabo in nezadostno sredstvo. Vzeti bomo pač morali ne-

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF
Predstave ob delavnikih ob 14.30, ob nedeljah ob 10.30 in 14.30

Stan Laurel in Oliver Hardy najpopularnejša komika v duhoviti moderni burki
Leteča vraga
V ostalih vl.: Jean Parker, Reginald Gardiner
KINO MATICA - TEL. 22-41

Slavni italijanski komik Totò v sijajni burki
Lepa hišnikova hči
KINO UNION - TEL. 22-21

Totò, izborni filmski komik v zabavnem filmu
Vesela prikazen
Trio Primavera, Elli Parvo, Luigi Pavese, Paolo Stoppa
KINO SLOGA - TEL. 27-30

koliko dražja, a učinkovitejša sredstva. To so predvsem drevesni karbolineji in žvepleno apne- na brozga. Vendar moramo tudi tu dati karbolineju prednost, ker je močnejše sredstvo, uniči več škodljivcev in globlje prodre v razpoke. Zato se priporoča škropitev starih, zanemarjenih sadovnjakov vsaj prvič z drevesnim karbolinejem. Drevesni karbolinej učinkuje le na škodljivce živalskega izvora, dočim ne uniči raznih glivičnih bolezni. Pri škropljenju s karbolinejem pa moramo previdno postopati, ker lahko osmordimo cvetne in listne brste. Zato je boljše teden dni prej škropiti kot prepozno. Pri nas uporabljamo od karbolinejev le dendrin, arborin in neodendrin.

Za škropljenje konec zime uporabljamo 7 do 8% raztopino arborina in dendrina za jabolane in hruške in 5-6% raztopino za češnje, slive in češnje. Boljše je, da z bolj razredčenim škropivom temeljiteje obdelamo drevesa kot z močnejšim škropivom le površno obrizgamo.

Žvepleno-apne brozge pa vzamemo za zimsko škropljenje le 15-20%. Z njo uničimo kaparja, bolšice, rdečega pajka, kodravost, plesnivost, razne glivice, mah in lišaj. Žvepleno-apne brozga pa je sadnemu drevju manj nevarna in lahko z njo škropimo tudi tedaj, ko so brsti že nekoliko napeti. To škropivo pa je posebno primerno za marelice in breskve, ki jim drevesni karbolinej kaj hitro škoduje.

Mnogi si niso na jasnem, kdaj naj prav za prav pričnejo s škropljenjem. Izkušnje so pokazale, da so razni zajedalci najbolj občutljivi konec zime; ko se pričnejo dramiti iz zimskega sna. Zato mora umen sadjar škropiti, preden začne brsti nabrekati. Tedaj je treba z delom pohiteti. Škropimo, če le mogoče, ob mirnem, nekoliko vlažnem vremenu (zjutraj), ko je drevo vlažno, da se škropivo čim globlje vleže v razpoke in je vsaj nekaj stopinj toplote. Delo pa mora biti tako temeljito opravljeno, da ne ostane niti za palec suhega lubja.

Mali oglasi

Službe Dobe: Dekle pridno, skromno, srednjih let - sprejem takoj za vsa hišna dela. Služba bo stalna, plača dobra. Slomškova ul. 31, zgornji zvonec. Grafičinsko kuharico prvovrstno, zmogljivo slovenske in nemške, z dolgoletnimi spricvali - iščemo za takoj. Ponudbe s prepisi spricval poslati na: Gozdni urad kneza Auersperga, Soteska, p. Straža pri Nov. mestu. Perfektno sobarico zmogljivo tudi nekaj gospodinjstva, z znanjem slovenske in nemške in ter z dobrimi, dolgoletnimi spricvali, sprejemmo. - Ponudbe s prepisi spricval na: Gozdni urad kneza Auersperga, Soteska, p. Straža pri Novem mestu.	Prodamo Ia »Biondo« pomaranče v kosarah po ca. 17 kg naprodaj na Janjevečevi cesti št. 13 po 4.70 lir za kg. Kličite telefon št. 37-14. 2 nova Philips aparata najnovejšega tipa, 5 cevn., z močnim ožeskom, naprodaj po 2500 lir. Interpromet, Ulica 3. maja št. 10, dvorišče. Kupimo Prazne steklenice vinske, vseh vrst, vsako količino, plačamo najbolje - Rupena, Tavčarjeva 6, telefon 38-47. Oglašujte v edino uspešnem dnevniku »Slovenec«!
--	--

ZAHVALA. Za dokaze sočutja, ki sem jih prejela ob priliki smrti mojega preljubega očeta, gospoda

IVANA SESEK-a

se tem potom pristržno zahvaljujem. Iskrena hvala vsem darovalcem krasnih vencev in šopkov, vsem, ki so ga spremili na zadnji poti ali kakor koli počastili njegov spomin. Posebej se zahvaljujem odposlanstvu mestnega magistrata za častno spremstvo, g. dr. Volavšku za pomoč v boleznih in p. dr. Angeliku Tomincu za versko tolažbo.

Ljubljana, 14. februarja 1942.

Vida Sesek.

Ruska fronta: Italijanski ženijski vojaki napolnjuje telefonski vod med raznimi poveljstvi.

Oporoka osmih bojnikov

17

»Misliš, da res ne? Jaz pa mislim, da bi Kennedy ne bil prav nič ubupan, ko bi mu ti malo pomagal. Snoč se mi ni zdel, da bi bil prepričan v svojo zmago.«

»Doselej me ni prosil, naj mu pomagam. Morda pa pride semkaj k obedu. Morda mu bom takrat povedal nekaj stvari, ki bi mu pri njegovem delu utegnile pomagati. Sicer pa Kennedy nikakor ni neumen človek — pač pa narobe.«

»Kljub temu pa je ta stvar zanj mogoče še vedno pretrd oreh.«

»Zame kajpada ni, hočeš menda reči. Le čudim se ti, stari dečko! Ali še vedno ne razumeš, da pri meni nič ne opraviš, če poskušaš drezati v mojo nečimrnost?«

Bazil nekaj zagodrnja ter začne kaditi kakor kak dimnik.

»Imam jo! Heureka!« naenkrat na ves glas zavpije ter se krepko udari po stegnih. Preden more Hammond kaj ziniti, Bazil že plane s stola ter kriči: »Brž se napravi in pojdi dol k zajtrku. Pridem za teboj!«

Nato se kakor obseden zadrvi skozi vrata, prijatelj pa z glavo majaje zre za njim.

Deset minut kasneje oba prijatelja že sedita pri zajtrku na hotelski terasi, odkoder se tako lepo vidi na reko.

»Kaj si prav za prav mislil prej, ko si tako navdušeno zaklical 'Heureka'?« vpraša Hammond odpiraje mehko kuhano jajce.

»To že še čas pokaže,« skrivnostno odvrne Bazil.

»Idej ti ne manjka, Bazil, to ti je treba priznati. Ali pa so te tvoje ideje vsekdar tudi premišljene, je seve drugo vprašanje.«

»Počakaj malo! — Sicer pa mi rajši povej: ali ne bi potreboval kaj denarja?«

»Potrebovali je za moje razmere skoraj kar preskromno rečeno. Kaj več denarja bi mi kajpada kar prav prišlo. Zakaj pa vprašuješ?«

»Morda pa je v tej zadevi denar, morda je v tem celo dosti denarja, ki le tebe čaka.«

»Hm, V teh nekaj zadevah, kolikor sem jih doslej imel, res ni bilo nič preveč denarja — kljub doseženim uspehom.«

»Ime pa si si z njimi pač pridobil.«

»Če se moji upniki s tem zadovolje, je vse v najlepšem redu. Žal — pa ti gospodje niso tako veliki idealisti, kakor si ti misliš.«

»No, vidiš! Torej bi prav močno potreboval kakih lepših denarev. Kako daleč pa si že?«

Hammond se zasmeje. »Ti si pa res posrečen dečko! Kdo pa pravi, da sem se te zadeve sploh že lotil?«

»Glede tega te pač predobro poznam. Saj si si tudi mnogokaj zapisoval. So li zanimive stvari vmes, kaj?«

»Morda so, morda tudi ne. Kakšno teorijo imaš pa ti?«

»Je prav za prav nimam. Moja teorija je namreč vse preveč verjetna, da bi mogla biti resnična.«

»Le povej mi jo, saj tudi slepa kura včasih zmo najde.«

»Res lepo se mi laskaš! — Torej poslušaj najprej tole: jasno je, da je morilec vedel za demante, ki so takrat bili v vojvodovih rokah.«

»Docela jasno prav za prav ni. Na nadaljuj!«

»Morilec je vojvodu poslal tisti listek, kjer ga je prosil, da bi se sešla v zimskem vrtu. Z vojvodom je bil vsekakor dobro znan, ker sporočilo skoraj kar veleva in nima podpisa.«

»Ni slabo, Bazil! Naprej!«

»Ne vem, zakaj je morilec bil prisiljen pri-

sati... pa to boš že ti dognal. Še poprej je morilec nekje dobil ključ do zimskega vrta. Ker pa je zimski vrt bil od znotraj zaklenjen, ima morilec skrivno gotovo kje v hiši — bržkone med služinčadjo.«

»Ni kar najboljšo, Bazil, vendar si na pravem potu. Nadaljuj, dečko!«

»Nato se je morilec zaklenil v zimski vrt in čakal vojvodo.«

»Čemu naj bi si bil morilec dobil ključ kdo ve kje? Ali bi ne bilo bolj naravno, ko bi mu bil vojvoda sam odklenil?«

»Odklenil? — Da... ne... tega še nisem premislil... je pa zares malce čudno... pa boš že vse to dognal. Pogovarjala sta se in si ogledovala demante. Nato je morilec vojvodo ustrelil in pograbil demante... pri čemer je enega izgubil... nakar je ušel skozi vrata v park. Ko je bežal ob oknu mimo čitalnice, ga je Crew videl, ko je prišel na cesto, ga je slišala gospodična Brentova.«

»Kdo pa je bil morilec?«

»Cambell, ki je Crew nanj namigaval, že ne, je premalo verjetno.«

»Zakaj ne?«

»Možak ne izgine brez sledu za celih dvajset let zato, da se potem nenadno prikaže v soboto 20. novembra 1937, da more potem ob štirih popoldne umoriti svojega starega vojnega tovariša in sobojnika, kateri ima takrat slučajno v rokah dragocene demante.«

»Kdo je tedaj morilec?«

»To boš že ti dognal, jaz tega ne vem. Povej mi no, nečesa sem se spomnil. Saj ne maram nikogar natočevati, vendar je treba na vse misliti. Demanti so vredni sto tisoč funtov. To je dosti denarja, toliko, da bi lahko zapeljalo celo uglednega zdravnika.«

»Hočeš reči, da imaš sira Henryja za morileca?« nekam presenečen vpraša Hammond.

»Tisto ne. Hočem le reči, da bi tudi on utegnil biti prizadet. Vsekakor se mi zdi sumljivo, da nikogar ni pustil k mrtlici. Domneva, da je bil vojvoda umorjen nekako ob treh petdeset minut, sloni zgolj na izjavi sira Henryja. Kar mogoče je, da ni povedal resnice. Zanesljivo čutim, da gre le za to, kdaj je bil zločin storjen. O tem pa doslej nimamo nobenih drugih podatkov kakor le doktorjevo trditve. Tvoja prva naloga torej bo, da preiskusi resničnost njegove trditve.«

»Ta je še najbolj pametna, kar si jih doslej povedal. V tem docela soglašam s teboj. Ampak, zakaj praviš, da bodi to moja prva naloga?«

Preden more Bazil spregovoriti, pristopi natankar, ki pove, da nekdo iz Londona hoče z gospodom Hammondom osebno po telefonu govoriti.

»Z menoj?« se čudi Hammond. »Sem mislil, da pač nihče v Londonu ne ve, kje sem.«

Sumljivo pogleda prijatelja ter odide v telefonsko celico. Bazil pa se leno zlekne na stolu ter zamišljen obdružuje kolobarčke dima, ki se vijejo od njegove cigarete.

Cez nekaj minut se Hammond vrne.

»No?« vpraša Bazil s ponorenim ravnodušjem, pri čemer prijatelja pozorno ogleduje.

Hammond sede spet za mizo ter si počasi prižiga cigareto, preden odgovori.

»Bazil,« končno spregovori, »če bom še kdaj trdil, da tvoje ideje niso dobro premišljene, kar bat vzemi in z njim lopni po moji butici.«

»Torej se je vendarle posrečilo?« navdušen zakliče Bazil.

»Da — vsaj prvi del tvojega dobro premišljene- nega načrta, saj si si ti izmislil, da si mi zavarovalnico na vrat nakopal? Lloyd mi je naročil, naj spet dobim demante — in sicer s prav velikopoteznimi pogoji. Tisoč funtov dobim vsekakor, drugih pet tisoč pa, kadar demante prinesem.«

»Sveta nebesa!« zastoka Bazil ter se ves prevzet sesede na svoj stol. »Šest tisoč funtov!«